

La sessió de cinema «Mirador» tindrà lloc el 30 del mes que som

L'ANY MIL

La veu de Catalunya ressonant en les entranyes líriques de l'Angel Guimerà va cantar amplament l'any mil, aquesta fita de la història d'Europa, que havent acceptat com a pròpia la tradició jueva d'Israel, fundant-se en aquesta tradició manlleuada, va crear el mite de l'any mil, dient que seria la fi del món. Diu l'Yxart en el seu magnètic próleg de les poesies de l'Angel: «La joventut imaginària de Guimerà seguia espaiant-se en concepcions colossals. Encisat per aquella grandesa no es detenia davant els obstacles i arribava a realitzar la sense esforç. Traçar l'apocalíptic espectacle del terror mil·lenari, la posta de sol que els pobles creien la darrera, la sorpresa jubilo-rosa de l'endemà, era tasca poètica i original, que sols intentant-la hauria demostrat una força superior. Guimerà féu més que intentar-la; la portà a terme.» I afegí més avall: «Encara que els erudits tenen que dir sobre la veritat històrica de l'època mil·lenària, aquí tractem sols de la visió del poeta fantàstica en extrem.»

Mossèn Trens, en el seu tan lògic com biològic estudi de l'art romànic a Espanya on l'art romànic és estudiat amb l'agudes punxant de l'art gòtic, ens diu: «L'art, abans de l'any mil, era una planta que creixia a l'ombra i per consegüent una planta flàccida sense color ni perfum propis. Aquesta ombra era la que hi projectava la data mil·lenària amenaçadora, que si no arribava a inspirar terror, produïa malestar i sotsobre. Era general el convenciment, fins entre els més doctes, que el món tenia una duració precària, un venciment fix; no passaria de l'any mil. El monjo Dionís l'Exigu, mort abans de 556, l'iniciador de la cronologia cristiana, encara vigent, estava convençut i acceptava plenament la fórmula quiliàstica que la duració del món no havia de rebassar els sis mil anys, dels quals al seu temps ja n'havien transcorregut més de 5.500.» Si a aitals acàries encara podien respirar aquestes preocupacions, què seria entre el vulgar?, pregunta Mossèn Trens, i l'Angel Guimerà, el català canari refulgent en català com un canari, li respon:

Era en lo temps en que les neus primeres les grogues faltes dels turons baixaven;

Monjos i frares en tropell seguien los burgs tranquils, barbotejant absoltes, i als vells abats tota la nit se'ls veia dels psalms eterns escorcollant paraules;

Por dels magnats los monestirs omplia; i el trist vassall vora la llar fumosa los jorns comptats amb un carbó escrivia. De dalt del mur la força abandonada ja als corbs no veia entre la nit obscura;

Roba de sac los cavallers vestien; joia la pols en los trofeus de guerra; i el vi de mel i l'hipocràs dormien al fons ventrat de la pesanta gerra.

per coure al fi la miserable engruna les eines totes en la llar cremaven...

convençuts que ja no les tindrien de menester més i que només els servirien per esperar l'hora de la mort. Europa, la més alta representació de la humanitat aleshores com ara, empena per la superstició arrelada en les fondàries de la concepció bíblica del món i de la vida, encesa en les planes més altes d'aquell llibre, esperava l'hora. El Nadal de l'any mil, quan la cristiandat celebra el naixement de Déu sobre la terra, devia semblar el dia dels morts, l'endemà de Tots Sants, quan aquesta mateixa cristiandat celebra la commemoració dels fidels difunts. Aquell any en celebrar el naixement del Creador celebraven la mort de la creació. És clar que, com diu finalment l'amic Trens punxant la carn del Renaixement com una agulla gòtica, en la mateixa obra esmentada, afortunadament l'instint de la vida i les mateixes lluites eneradores d'aquells temps minvaven molt els efectes terribles d'aquesta data mil·lenària i la vida més o menys coaccionada va seguir el seu curs, però, com canta l'Angel de la lírica catalana,

L'astre de foc passà sobre la terra deixant pertot les gentes esporuguides. Tocà a Occident: i al cim de les muntanyes guailant pels troncs espessits dels roures, semblava un ull, caigudes les pestanyes, d'esguard boirós que eternament va a clouir-se.

Infants, joves, vells, sans i malalts, diu el canari d'or, cantant en gàbia d'argent, polsant els barrots de la gàbia com les cordes de la lira, en aquells dies i sobretot en aquella nit de la mort i del judici final, van ésser una mateixa cosa. Tots eren malalts que arribaven a les portes de la mort. Els qui no havien entrat en l'agonia, en tenien el terror. Els qui respiraven sense la ranera de la mort, en tenien el tast a la boca.

Les turbes totes, caminant incertes, caient i alçant-se, als temples s'empenyen!

I després, fent-se el silenci: L'hora és al fi. Les trompes del judici tres voltes ara sonaran pels homes.

La humanitat era com un condemnat a mort, posat en capella, esperant el botxi que el vingui a cercar per portar-lo al pa-

Il·lustració de «L'any mil» en l'edició monumental de les «Poesies» de Guimerà

tíbul, sense poder esperar l'indult. Per fort que fos l'instint de la vida, com diu molt bé Mossèn Trens, hi tenia d'haver sectors completament aclaparats. Per això diu el nostre poeta:

Rebds glaçat. Amb els mantells cobreixen les gentes sa vista que la llum refusa; i senten tots els polsos que els gateixen com dos martells batent sobre l'enclosa.

Aquella nit, mentre els altres continents van poder dormir sense sospitar res, Europa, el cap del món, estava desperta, pensant que el món s'acabava. És mitja nit i tot resta igual. Ni la terra s'enfonsa ni el cel s'obre. Tothom mira. És més de mitja nit i tot calla. Els uns es miren als altres i el nostre canari canta aquesta passada:

De sobte, a la una, esperançant la vida, la gent s'adreça com la mar revolta; i corre, i es para, i torna a corre, i crida, i calla aprés, i tremolant escolta...

Amb el dubte tan universal com punyent, clavat al cor de tots, continuen mirant-se els uns als altres, fins que el nostre Angel canari diu:

L'hora ha passat. Tan sols ratxa lleugera torba el misteri de la nit callada: pau en lo món i en la celest esfera; ja és l'any novell; ja ve la matinada.

Un crit nadalenc omple la veu del poeta: Als galls que canten, altres galls responen.

FRANCESC PUJOLS

(Segueix a la pàgina 8)

Els Dijous — Blancs

Fou quan el fort de les visites imprimia una animació de revella a la sala de rebre i les anècdotes banals esdevien transcendents, que penetrà, arrupida i insignificant, una anciana malgirbada. Els circumstantes s'esguardaren els uns als altres, mig escandalitzats, perquè mai de la vida no haurien pensat que pogués ésser admesa en societat una dona tan plena d'estranyesa: menjava dels retalls de les piques dels bacallaners o de les taules de gallina; admestia qualsevol peça de roba usada; no anava a cercar el parent mitge per por d'haver de despendre en medicines i per tal d'apagar la seva set de música, es parava, hores i hores, sota les finestres dels teatres. L'elegant casada jove que, aquella tarda de dissabte, estrenava un premiatur palla-brunyt de primavera, es sentia vexada en veure que aquella indigent s'asseia al seu costat i el vel del principal examinava amb ull clínic les polacres esmolades, just al punt que l'observada insinuava a la mestressa:

—Em pensava trobar el meu marit, perquè volia preguntar-li pels carrils!

El senyor de la casa, però, el cap cot i visiblement entredit, assistia, en aquells instants, a l'enterrament d'un amic entranyable, bo i evocant les afinitats espirituals que l'havien unit amb el difunt i, llurvat a les adients cogitacions, no s'adonava del company que el furgava, estona ha, fins que es sentí agafat pel braç i interrogat a cau d'orella:

—Tu que remenes per Borsa, què te'n sembla dels carrils?

Refet de la sorpresa i passant-se la mà pel front, el borsista amateur procurà tornar a la realitat i provà que la seva imaginació anés en tren:

—Si vols que el sigui franc, crec més aviat que pujaran.

—Es clar, com que havien baixat tant!

—Doncs si penses igual que jo, no insisteixis.

El parer d'un expert sempre és de tenir en compte! Perquè tu, que l'empasses, cada matí, la Cote Desossés, el Stock Exchange Daily List i tots els listins, i parles de marges, de dumpings, de barreres duaneres, d'inflació i de deflació, com jo del temps i de la família, en deus saber la prima!

—Amb això, no hi ha experts que hi valguin: cadascú és l'expert de si mateix!

La proximitat del dol féu emmudir l'irtrigant, però, una volta acomiadat, reprengué l'escomesa. L'amateur, desitjant des-empallegar-se d'aquell home que amb tanta inoportunitat li havia trencat les oracions, s'enfocà en un cafè de la Rambla i anà a raure prop d'una penya que cregué consagrada a la filosofia de Kant o als sense-sefina, però el seu loquaç president també deixatava el gran tema:

—Es incomprendible—deia—que a Espanya hagi estat derogat el decret del 29 d'agost referent al transport de mercaderies per carretera, quan a Anglaterra no s'autoritza cap nou servei si ja està assegurat pel transport ferroviari i a Irlanda i Suïssa s'estableix aquest règim per a les noves concessions. A Portugal no s'atorguen concessions per a serveis competidors del ferrocarril; a Txecoslovàquia s'exigeix la comprovació de la necessitat per tal que les noves línies no lesionin l'interès públic, i en alguns països, a fi d'equiparar el transport de mercaderies per automòbil al ferroviari, s'estableixen tarifes mínimes per als serveis de transport per carretera en relació amb les que regeixen per al ferrocarril...

L'amateur s'aixecà i fugí rabent cap a casa seva, sense sospitar que l'esperava l'anciana malgirbada — propietària de línies carrilaires — amb el magí esbufegant com una locomotora.

MIRADOR INDISCRET

Els petits straperlos

Durant la permanència d'En Rocha a Estat, fou encarregat un retrat del ministre a un pintor radical bastant dolent. No hi feia cap falta, però era la manera de dar cinc mil pessetes al pintor, que estava molt necessitat.

Arribà el dia del lliurament de l'encàrrec i hom s'adonà amb astorament que el pintor s'havia descuidat de posar butxaques a l'americana del personatge.

—I això—comentava el que va explicar-ho—feia un mal efecte!...

La lluita més difícil

—I doncs, què teniu? De què us queixeu?—demanaven els periodistes al president Companys quan aquest anuncià que se n'anava uns quants dies a un lloc retirat, perquè no es trobava bé.

—No ho sé... Fa dies que no em trobo bé...—respongué—. Em sembla que ara comença per a mi la contesa més difícil, que és la lluita amb els metges...

Calendari

Els attachés a la presidència de l'Ajuntament, sabedors que el senyor Carles Pi i Sunyer complia quaranta-vuit anys el dia 29 de febrer, s'apressaren a felicitar-lo:

—Hurra, per als dotze bixestos!— cridà un secretari.

—Si que em feu vell!— replicà l'alcalde.

—Quatre per dotze: quaranta-vuit!—re-fermà el que duia la veu cantant, tot fent-se l'home entès.

—Doncs compte malament, perquè l'any 1900, com tots els múltiples de cent, llevat dels múltiples de quatre-cents, no fou bixest!— aclarí l'il·lustre enginyer.

La felicitació

Hom sap que el doctor Huguet i Puig-derrajols féu adquirir unes barques per a un servei de depuració de les aigües del moll, que després no serviren per res, malgrat haver costat moltes mils pessetes. Recordem el fet, perquè si no tal vegada alguns lectors no entendrien el que anem a explicar.

Quan el senyor Huguet feia de gestor a la Generalitat, s'escaigüé el seu sant. Alguns funcionaris proposaren anar-lo a felicitar a casa seva.

—Què fem?— digué un—. Agafem un tramvia per anar-hi o prenem un taxi?

I un, que no estava gaire conforme amb aquella felicitació:

—Tractant-se del doctor Huguet—digué—, jo crec que el millor fóra anar-hi en barca...

Duien que li va costar vuit dies de suspensió d'empleu i sou.

Atavisme

A la sala de Premsa de l'Ajuntament, un repòrter demanà què significava U. H. P.

—Vol dir—respongué l'en Molins i Fàbrega—Unió de Hermanos Proletarios.

L'Aliberch, la pantera de la reacció, com es diu el mateix, interrompé:

—Com dius? A veure... Espera't, que m'ho apuntaré... Unió de Hermanos Proprietarios...

Hi ha qui afirma que aquesta equivocació fou de bona fe.

Un centrista

El canonge Montagut, sense abandonar mai el bastó negre ni la bufanda, dona grans passejades per tal de distreure's de les seves aficions polítiques, però esquivava els encontres amb els seus correligionaris. Un d'aquests pretengué aturar-lo:

—Què me'n diu d'aquestes calamitats?

—Aquí al carrer, res. Al centre, al centre!— cridà, fugint, el pèl de panotxa.

Protozous

En Roig i Llop, que, de president de la Joventut d'Acció Catalana saltà a la Lliga, atret pels mirallets dels tècnics, l'altre dia feia grans elogis dels homes de la situació actual. Un amic li sortí al pas:

—Vaja, no sigueu camaleó! No sé com us ho fareu per aparèixer, altra volta, als rengles republicans.

—Sense cap esforç: per generació espontània!— assegurà l'inquiet radiolletat.

Prenupcial

La Veu de Catalunya publicà, amb singular satisfacció, l'imminent prometatge de l'ex-Infanta Cristina de Borbó amb el rei d'Anglaterra. L'endemà el Brusí ho copiava.

Farran i Mayoral, no solament no s'ho volia creure, sinó que malicià:

—Per mi, no és més que una broma pesada de l'Abadal i Vinyals per a molestar En Navarro i Costabella!

—Però s'hi deu entrar amb recomanació...—Es clar!

L'home rumià. No coneixia ningú de la situació. Però tingué una idea. Se n'anà a veure el senyor que llogava el personal i tingué amb ell, aproximadament, aquest diàleg:

—Molt bon dia. He sabut que vostès necessiten gent per a les oficines del carnet electoral.

—Home!

—Ho sé de bona tinta i, com que no tinc recursos, necessito que se'm doni una plaça.

—Bé, però a vostè qui el recomana?

—A mi? Ningú!

—Es que jo, per mi sol, no puc fer res. Si vostè vingüés amb una targeta del senyor tal o del senyor qual...

—No els conec. Però li avanço una cosa: si vostè no em col·loca, jo sembraré als quatre vents la notícia que vostè lloga personal pel carnet electoral, i l'endemà tindrà una cua de set o vuit-cents individus sense treball...

—Molt bon dia. He sabut que vostès necessiten gent per a les oficines del carnet electoral.

—Home!

—Ho sé de bona tinta i, com que no tinc recursos, necessito que se'm doni una plaça.

—Bé, però a vostè qui el recomana?

—A mi? Ningú!

—Es que jo, per mi sol, no puc fer res. Si vostè vingüés amb una targeta del senyor tal o del senyor qual...

—No els conec. Però li avanço una cosa: si vostè no em col·loca, jo sembraré als quatre vents la notícia que vostè lloga personal pel carnet electoral, i l'endemà tindrà una cua de set o vuit-cents individus sense treball...

—Molt bon dia. He sabut que vostès necessiten gent per a les oficines del carnet electoral.

—Home!

—Ho sé de bona tinta i, com que no tinc recursos, necessito que se'm doni una plaça.

—Bé, però a vostè qui el recomana?

—A mi? Ningú!

—Es que jo, per mi sol, no puc fer res. Si vostè vingüés amb una targeta del senyor tal o del senyor qual...

—No els conec. Però li avanço una cosa: si vostè no em col·loca, jo sembraré als quatre vents la notícia que vostè lloga personal pel carnet electoral, i l'endemà tindrà una cua de set o vuit-cents individus sense treball...

—Molt bon dia. He sabut que vostès necessiten gent per a les oficines del carnet electoral.

—Home!

—Ho sé de bona tinta i, com que no tinc recursos, necessito que se'm doni una plaça.

—Bé, però a vostè qui el recomana?

—A mi? Ningú!

—Es que jo, per mi sol, no puc fer res. Si vostè vingüés amb una targeta del senyor tal o del senyor qual...

—No els conec. Però li avanço una cosa: si vostè no em col·loca, jo sembraré als quatre vents la notícia que vostè lloga personal pel carnet electoral, i l'endemà tindrà una cua de set o vuit-cents individus sense treball...

—Molt bon dia. He sabut que vostès necessiten gent per a les oficines del carnet electoral.

—Home!

—Ho sé de bona tinta i, com que no tinc recursos, necessito que se'm doni una plaça.

—Bé, però a vostè qui el recomana?

—A mi? Ningú!

—Es que jo, per mi sol, no puc fer res. Si vostè vingüés amb una targeta del senyor tal o del senyor qual...

—No els conec. Però li avanço una cosa: si vostè no em col·loca, jo sembraré als quatre vents la notícia que vostè lloga personal pel carnet electoral, i l'endemà tindrà una cua de set o vuit-cents individus sense treball...

—Molt bon dia. He sabut que vostès necessiten gent per a les oficines del carnet electoral.

—Home!

—Ho sé de bona tinta i, com que no tinc recursos, necessito que se'm doni una plaça.

—Bé, però a vostè qui el recomana?

—A mi? Ningú!

—Es que jo, per mi sol, no puc fer res. Si vostè vingüés amb una targeta del senyor tal o del senyor qual...

—No els conec. Però li avanço una cosa: si vostè no em col·loca, jo sembraré als quatre vents la notícia que vostè lloga personal pel carnet electoral, i l'endemà tindrà una cua de set o vuit-cents individus sense treball...

—Molt bon dia. He sabut que vostès necessiten gent per a les oficines del carnet electoral.

—Home!

—Ho sé de bona tinta i, com que no tinc recursos, necessito que se'm doni una plaça.

—Bé, però a vostè qui el recomana?

—A mi? Ningú!

—Es que jo, per mi sol, no puc fer res. Si vostè vingüés amb una targeta del senyor tal o del senyor qual...

—No els conec. Però li avanço una cosa: si vostè no em col·loca, jo sembraré als quatre vents la notícia que vostè lloga personal pel carnet electoral, i l'endemà tindrà una cua de set o vuit-cents individus sense treball...

—Molt bon dia. He sabut que vostès necessiten gent per a les oficines del carnet electoral.

—Home!

—Ho sé de bona tinta i, com que no tinc recursos, necessito que se'm doni una plaça.

—Bé, però a vostè qui el recomana?

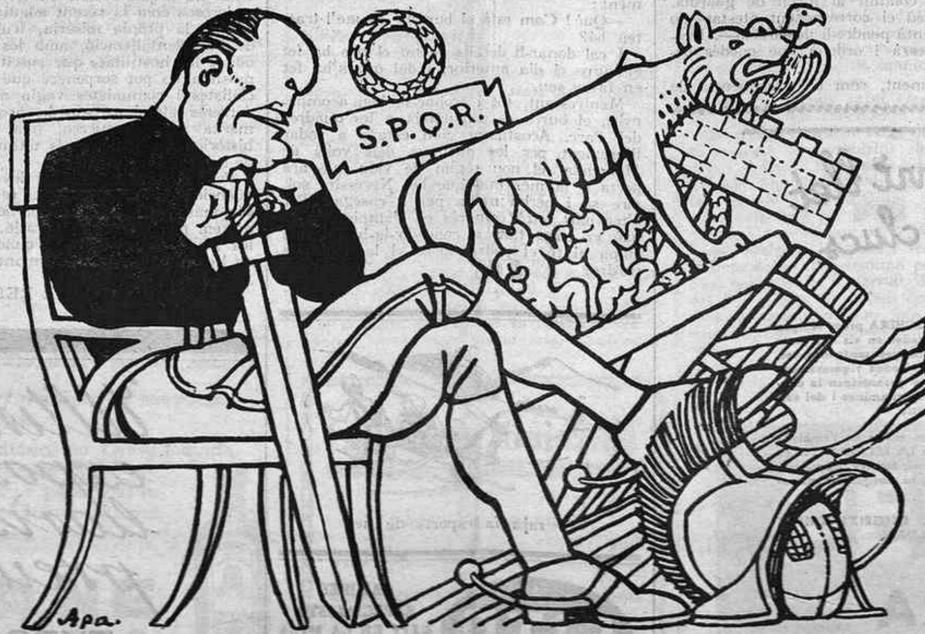
—A mi? Ningú!

—Es que jo, per mi sol, no puc fer res. Si vostè vingüés amb una targeta del senyor tal o del senyor qual...

—No els conec. Però li avanço una cosa: si vostè no em col·loca, jo sembraré als quatre vents la notícia que vostè lloga personal pel carnet electoral, i l'endemà tindrà una cua de set o vuit-cents individus sense treball...

—Molt bon dia. He sabut que vostès necessiten gent per a les oficines del carnet electoral.

—Home!

— Aquest Hitler ha sortit més baranda que jo!

DESPRÉS DE LA REVOLTA DE TÓQUIO

Les causes veritables de l'efervescència

demanà a Jordà de procurar-se el clown, que per tal de donar millor el cop havia de vestir-se pel camí, abans no arribés el tren a l'estació. Amb antelació a l'esdeveniment, començà de córrer la veu que vindria un pallasso que faria tals i tals altres proeses. A l'instat oportú, i per tal de rebre l'heroi, feren cap a l'estació una allau de dones i criatures. Rossinyol, Morera i Utrillo es trobaven ja a l'andana. A l'hora precisa arribà Jordà acompanyat del clown, que es vestí i caracteritzà bon punt passat el baixador de Vallcarca. Presentacions, aplaudiments, visques, i la comitiva en marxa. La mainada, densíssima, impedia d'avançar. Per tal d'obrir pas, Rossinyol tirava grapat d'ametlles i caramels a les voreres. La manifestació aplegà amb penes i treballs a un cafè de la Ribera. Rossinyol, els amics i el clown entraren al local. La multitud, augmentada amb nombrosos badoes, restà al defora, on no parava d'eixordar que volia veure el pallasso. Esgotats uns dobles de cervesa, i vist que la gent accentuava la cridèria, Rossinyol digué al clown: —Sortiu i digueu-los quelcom. Invitació a la qual objectà el clown: —Em sembla que vostès estan molt de..., i jo noestic per brocs.

Pansexualisme

El professor portuguès Aurelio Quintanilha (que acaba d'explicar algunes conferències a Barcelona), és un perseguit del seu govern. A Portugal, actualment, queda prohibit a tots els professors liberals i esquerrens de tota mena, no sols exercir càrrecs de l'ensenyament públic, sinó ni tan sols donar classes particulars. Per això, uns amics del doctor Quintanilha li van organitzar una sèrie de conferències, com a homenatge de simpatia, a Madrid i a la nostra ciutat.

Abans d'arribar el distingit botànic, va arribar un llibre seu, sobre la portada del qual es llegia com a títol: La vie sexuelle des champignons.

L'inventor de la psicoanàlisi, Sigmund Freud, hauria empal·lidit en veure que el savi portuguès trobava una vida sexual fins als botlegs!

El nebot del «plexus»

Un altre conferenciari de la setmana fou el doctor Hans Auerbach. L'adlerisme és de moda, i el minúscul metge alemany, refugiat davant els nazis a la nostra ciutat, on es dedica a contribuir a l'elegància d'hivern de les nostres senyores dins el ram de la indústria de la pel·leteria, parlà doncs de psicologia adleriana.

Quan anys enrera va explicar la seva primera conferència a Barcelona, tots els periòdics van explicar que el conferenciari era nebot (encara que només per la mare) d'un altre metge berlinès del mateix cognom, descobridor del plexus Auerbachii.

Des d'aleshores, al Cafè de la Rambla només li diuen: «el nebot del plexus».

L'amenaça nazi o el conferenciari massa curiós

El doctor Auerbach va donar l'esmentada primera conferència a la Societat de Pediatria. Com que a última hora el president no va poder assistir a la conferència, li tocava al vice-president de presentar el «nebot del plexus» al públic. Com que només el nostre col·laborador, el doctor Jeroni Moragues, sabia alguna cosa del conferenciari, va improvisar una nota sobre la persona del doctor Auerbach, i al final de la quartilla, per tal de recordar al vice-president que s'havia de servir de la condició d'emigrant del doctor alemany, va dibuixar una gran creu gammada.

Després de la presentació, que s'acabà amb la nota sentimental basada en el motiu de l'esvàstica, la quartilla quedà sobre la taula. El doctor Auerbach va llegir el text de la seva conferència, i un cop acabada la lectura, molt pàlid, volia fugir cap a la porta; el president de l'acte, però, el va retenir per tal d'adreçar-li unes sentides paraules d'agraïment, pronunciades amb una veu tan tremolosa que cap actor de la Comédie Française no ho hauria fet millor (podés estar convençido, doctor Auerbach, de que las vuestras palabras quedarán honradamente grabadas en nuestra memoria, etc.).

El conferenciari estava encara més pàlid, i gairebé tremolava, sense proferir una paraula.

—Es l'emoció digué un dels pediatres. —No sap prou el castellà per a contestar— digué un altre.

Però el conferenciari es dirigia ja, tot angunós, a alguns amics seus que es trobaven a la sala.

—On són? Salveu-me!

—??? —Els nazis! S'han degut assabentar d'aquesta conferència, i m'han enviat aquesta amenaça...

I tot esperant, mostrà com a amenaça... la creu amb potes dibuixada pel doctor Moragues, que el pobret tenia davant dels seus ulls durant tota la conferència!

En el nostre recent article sobre l'acció del Japó a Xina havíem iniciat un breu cop d'ull a l'estat actual de la nació nipònica. Avui, després dels greus esdeveniments de Tòquio (es pronuncia tok-yo), s'ha posat en evidència davant el món la gravetat de la situació a què ha arribat l'Imperi del Sol Naixent, a desgrat de la seva aparent prosperitat, a desgrat també de la seva gran potència militar. El dilema en què es debat és, en efecte, terrible: o esclatar o donar sortida al seu excedent d'habitants, posat que no vol de cap manera limitar les seves naixences ultraabundants, culpables que avui els nipons no càpiquen en llurs illes...

Si el lector em vol acompanyar en un petit viatge per aquelles llunyanes terres comprendre tota la gravetat del problema en què es debat aquell país.

Ja hem desembarcat a Yokohama, el gran port japonès, i volem fugir de les ciutats, conèixer els camps, la vida rural... Difícil problema si ens volem quedar a les zones més explotades del Japó. Les terres conreades assoleixen la densitat enorme, inversemblant, de 950 (nou-cents cinquanta!) habitants per quilòmetre quadrat! La més gran del món! Ja som lluny de les ciutats, als arrossals del Sud-est, al llarg de la Mar Interior—la bellíssima Mediterrània japonesa—, a les províncies de Kagava i de Hyogo (els noms japonesos són per nosaltres una mica estranys...), i d'altres encara. Però inútilment busquem el camp. Fem quilòmetres i més quilòmetres i sempre ens creiem en un raval: una cosa idèntica al trajecte de Barcelona a Badalona. Totes semblants, puñlulen fins a l'horitzó de la plana arrossera eixams de cassetes de fusta d'un o dos pisos, fràgils i netes. La densitat de la xarxa telegràfica ens colpeix: és una de les característiques del paisatge japonès. Els

milers de pals telegràfics contribueixen a donar a aquell camp superpoblat el caire d'una enorme zona suburbana.

En els camps puñlula la massa infinita dels camperols. En un quadret de l'arrossal treballa una renglera de dones que acumulen les garberes. Al rectangle del costat ve-

La densitat de població al voltant del Pacífic (segons A. Zischka)

iem un pagès que dirigeix l'arada tirada per un bou. Al límit de l'arrossal un home fa girar una roda vertical, substituint en el treball de la sínia l'ase dels nostres camps. En un estret bancal un vellet va fent forats per sembrar pèsols. Un altre, en un camp ja sembrat, llença l'adob fertilitzador. Tothom s'atrapava sobre aquella terra que no para de produir en tot l'any... Doncs bé: a desgrat d'aquella activitat

incomparable, la densitat és massa gran per tal d'aconseguir que l'agricultura a les seves illes sigui suficient per alimentar el poble japonès. En els últims quaranta anys la població del Japó—sense comptar les seves colònies—augmenta en 27 milions d'habitants. En 1850 en tenia només vint. Avui en té prop de setanta: cinquanta milions en vuitanta anys: es una allau incoercible, un problema angunós, cada dia més greu...

I on anar? Qualsevol japonès de cultura mitjana ens parlarà del problema amb la mateixa angúnia. Fins fa poc més de mig segle el Japó es bastava a si mateix, gaudia d'una autarquia absoluta. En canvi, fa quatre anys excedia de dos-cents milions de yens d'aliments el que havia d'importar. I cada cop és més impotent per a alimentar la seva població desbordant. La solució seria emigrar. Però aquí ve el gran problema. Amèrica i Austràlia estan tancades. L'eis severíssimes prohibeixen als grocs l'emigració al Canadà, a Califòrnia, a Austràlia, a les Filipines. Gairebé a tot arreu troben els emigrants japonesos barreres infranquejables.

D'altra banda, les colònies nipones no atrauen gaire el japonès. Corea no ha oblidat la seva independència perduda i els japonesos no es consideren segurs si s'aïllen pels camps coreans. A més a més la població de Corea ha pujat de 13 milions l'any 1910 a prop de 28 milions en 1930, de manera que es troba davant un problema semblant al del propi Japó. L'illa de Sakhalin és massa freda. Formosa, massa càlida (el japonès no és com el xinès; ni espriualment ni físicament s'adapta a tots els climes, i per això la recent temptativa de colonització al Brasil està cridada al fracàs).

La Manxúria meridional es troba tan densament poblada com el Japó, la resta és un país glacial, amb temperatures de trenta, quaranta, cinquanta graus sota zero a l'hivern—digna antecala de la Sibèria!

Tot és doncs tancat, i Déu sap en quina paorosa explosió terminarà una situació sense eixida com aquesta d'un poble cridat a créixer en prop d'un milió d'éssers cada any!

Al costat d'aquest problema demogràfic i econòmic hi ha el social. En l'ambient excepcional de la Gran Guerra cresqueren fàcilment enormes fortunes, i amb elles augmentaren també els elements de la crisi moral que treballa el Japó des de fa anys.

En efecte, entre rics i pobres no hi ha l'elasticitat de les fortunes mitjanes. Ja en el nostre precedent article vàrem citar el cas de la família Mitsui, que és probable-

UNA FACECIA ELECTORAL

El burro processat

En aquestes darreres eleccions es va fer una propaganda intensa. Es van celebrar molts mitings i es van pronunciar milers de discursos. Tot el país va quedar inundat de cartells, i la inundació creixia cada dia.

Tant les dretes com les esquerres, aquesta vegada, varen batre llurs respectius rècords. Gairebé van fer la pols als nordamericans, tan aficionats a aquests excessos.

No van faltar les notes pintoresques, una d'elles—la que anem a explicar—, passada per alt per quasi tota la premsa diària, malgrat el caràcter de fet de carrer i haver acabat al jutjat.

Bé; el dissabte a la tarda, vigília del dia de les eleccions, es produí, tot d'una, un embús considerable al carrer de Pelai. Què succeïa? Les botzines dels autos sonaven sense parar, demanant pas amb un soroll espantós. Les campanetes dels tramvies repicaven porfidioses, demanant exactament el mateix. I al mig de l'embús, molt tranquil, hi havia el seu causant. Un burret, de panxa rodona, de potes àgils i fines, amb unes orelles descomunals i peludes, que no volia anar amunt ni avall. Hom li havia pintat un rètol a cada banda de l'esquena. Un deia: «Sóc de la Lliga». L'altre: «Voteu el Front d'Ordre».

Finalment, talment com si s'hagués adonat que feia nosa, el burro agafà un trot lleuger, enfilà les Rambles, i arribà fins a davant del Baviera, on tornà a aturar-se, amb el consegüent nou embús, agreujat per la justificada badoqueria de la gent.

Els guàrdies acudiren, per tal d'aclear els grups, i davant el burret es quedaren parats, sense saber què fer. Per fi, dos d'ells l'agafaren, li posaren una manta per tal de tapar les inscripcions i el portaren davant l'estació de Sàrria, on el burret, entre els cavalls de la policia, esperà la decisió d'ésser conduït al jutjat de guàrdia.

El jutge féu el corresponent atestat—no sabem si intentà pendre-li declaració—. Després el processà i ordenà que quedés detingut.

Immediatament, com a conseqüència de

l'ordre de detenció i processament, es presentà el problema de determinar el lloc on havia d'ésser tancat. A la Model? Potser en farien un gra massa. A la presó de dones? No, perquè el burro era mascle.

Després de molts dubtes, hom acordà tancar-lo al dipòsit municipal.

Allà fou, doncs, conduït. I allà ha romàs detingut prop de quinze dies, esperant que li fos concedida la presó atenuada o l'amnistia, en la qual està comprès, donades les característiques del delict del qual se l'ha considerat autor; molt ben alimentat per cert, molt ben atès pels funcionaris d'aquell departament municipal, als quals s'ha fet molt simpàtic per la gràcia i la varietat harmoniosa dels seus brams.

El burro, protagonista d'una facecia electoral, ha estat traslladat, fa uns quants dies, a les quadres de la guàrdia municipal muntada que hi ha al Parc de la Ciutadella.

Segons sembla, al dipòsit municipal, entremig de carretons i de camions, comença d'enyorar-se. Allí, al costat dels seus germans de raça, està més distret i podrà esperar, més tranquil, l'hora de l'alliberament.

Com hem dit més amunt, el burro processat s'ha conquistat les simpaties de molts funcionaris municipals.

Entre ells hi ha un guàrdia urbà que ja l'ha anat a veure tres o quatre vegades a la presó improvisada. Explica que el burro té una mirada molt viva, unes orelles molt grosses i molt dretes, un morret molt apte, molt ben disposat per al bram, i una cua més àgil que un ventilador. Acaba la descripció de les gràcies del burro, dient-vos: —Es molt simpàtic.

Per la seva banda, l'alcalde popular senyor Pi i Sunyer quan arriba, tots els matins, a l'Ajuntament, pregunta invariablement: —Què! Com està el burret? Ja me'l tracteu bé?

I cal donar-li detalls de tot el que ha fet el burro el dia anterior, i del que s'ha fet en favor seu.

Mentrestant, tot i trobar-se ben acompanyat, el burro es consumeix a les quadres del Parc. Acostumat com estava a rodar lliurement per les pastures dels volts de Montcada, el nou règim de vida que ara porta li fa més mal que bé. Necessita sol, aire sà i herba mollta per a rosegat. Per altra part, està comprès en l'amnistia. Per què es triga tant a concedir-la-li? Quina culpa hi té el pobre burro si la Lliga va perdre?

J. P.

El general Araki

ment avui, amb els seus set mil cinc-cents (7,500!) milions de pessetes de capital, la primera fortuna del món. Afegim a això els Jvasaki, els Okura, els Xibusava, els Matzukata, els Furakava... D'una banda són ells. De l'altra la immensa majoria dels descontents, dels funcionaris, dels empleats que no arriben a evitar la fam amb llur magre estipendi, i la dels pobres i paupèrrims, abandonats, sense cap mesura d'auxili social, a la més negra de les misèries.

De totes maneres, la misèria en ella mateixa no inquietava tant els governants i els poderosos com la recent adquirida consciència de la pròpia misèria, fruit lamentable de l'occidentalització, amb les enveges, els odis i les hostilitats que suscita. En tal atmosfera no pot sorprendre que les idees socialistes i comunistes vagin avançant. Les darreres eleccions són la prova d'aquesta marxa vers l'esquerra, filla de l'evolució històrica del Japó en els últims tres quarts de segle...

Però aquesta evolució i les seves conseqüències actuals, fins a la revolució militar, són massa llargues per a parlar-ne ací, i les deixem per a una altra ocasió. En exposar-les haurem completat el quadro explicatiu de l'estat actual, tan alarmant, del Japó.

GONÇAL DE REPARAZ (FILL)

L'APERITIU

Sobre l'inconformisme. — Aquí a Catalunya fa uns anys que s'inventà la paraula cofoisme. El cofoisme, o condició d'ésser cofoi, que vol dir conformar-se amb el clima moral, econòmic i polític que es porta, i no sols conformar-se, sinó estar content i satisfet i procurar treure'n tot el suc, i encara que només se'n tregui vil rapa fer-se la il·lusió que tot va de primera, és la cosa menys heroica i més antiartística que existeix, perquè l'art també és una mena d'heroisme. Aquesta condició d'estar cofoi és la determinant de tota la llana anònima que en definitiva forma el tou de la massa social, que fa rutilar els negocis, els escorxadors, les negres oficines i l'aigua benèfica que rega les plantes dels jardins públics. El conformisme i el seu superlatiu el cofoisme, representen la manca d'imaginació a canvi d'unes admirables funcions gàstriques i d'un excel·lent prestigi social.

L'inconformisme, en canvi, és el gra de pólvora que fa explotar les grans bateries de l'art i de la superació espiritual i en darrer terme de l'heroisme. Un home que està satisfet i que admira profundament l'estat de l'agricultura, la indústria i el comerç de l'època que vivim i troba que les dones en l'actualitat han trobat el punt dolç de la tendresa i els polítics fan uns pinyols sublimes i la carn a la brasa que es menja en els grills és molt superior a la que menjaven els nostres avis, és possible que sigui un home decent i estintol amb la seva casta i amononada esquena la biga d'un mercat públic important. Jo crec que d'aquest home se'n poden esperar uns fills molt sants, uns balanços fèrtils i uns badalls morfològics, però difícilment se'n pot esperar res que emocionï o que valgui una mica d'or autèntic.

En canvi, els inconformistes, els anticofois, aquells que donen un mal viure a la família i que rastregen com un gos sense cap mica de respecte damunt la seda llampant de la civilització o fan una ganynota de fàstic davant el tuf de farigola de les institucions benèfiques, formen i han format sempre aquell ramat dintre el qual es troba l'exemplar màgic, l'exòcèntic sense tara capaç d'enverinar i de fer plorar tot un planeta com el que nosaltres habitem.

Dintre els conformistes jo coneec, però, persones excel·lents com els amos de dos restaurants i un diputat socialista que creu que ha arribat l'hora que tots sortim al carrer amb una orquídia al nas cantant l'himne de la felicitat. Però aquests senyors són personatges que no deixaran gaire rastre en els nervis dels homes. D'inconformistes naturalment que n'hi ha molts d'imbècils, però la nostra època n'ha produït alguns de bons, com per exemple Chesterton, com per exemple Charlot.

De tots els inconformistes, Charlot em sembla el més pur, el més angèlic i el més carregat amb bala. Jo, que a la meua manera també sóc una mica inconformista, he respirat a ple pulmó davant l'últim film de Charlot. Sobre aquest gran personatge, al món s'ha fet molta literatura. Mai un exòcèntic no havia donat tant a dir ni havia apassionat tant els curiosos de les idees i de les coses espirituals. Jo, com tots els que s'han de guanyar la vida escrivint, ja fa molt temps que sobre Charlot vaig dir-hi la meua, i he anat insistint sobre el tema de tant en tant. Ara no cal dir res de nou. Cal només constatar un fet: la perennitat, amb tota la seva eficàcia, del mite Charlot.

Aquesta perennitat, aquesta intenció agudíssima que no perd ni un bri de l'art de Charlot, és deguda al seu inconformisme cada vegada més irreductible. Charlot va néixer com Pallas Atena, armat de cap a peus, amb el seu barretet, el seu bastonet i el seu bigotet; d'ençà que ell va néixer el món ha donat bastantes voltes. Ell, però, no ha fet amb el món ni amb el seu fum—banal o sublim—la més mínima concessió; és un perfecte inadaptat, és un inconformista rabios. Charlot va néixer amb el cinema, en una època que el cinema era simplement de cop de puny i de patacada, un cinema de barraca de fira, infantil i sense cap mena de droga. I ara continua vivint dintre aquest mateix tipus de cinema. Es pot fer una filosofia molt fina sobre la malícia i les segones intencions de l'art de Charlot. Per mi aquesta filosofia serà mera fullaraca. Charlot és sublim perquè és un pobre desgraciat al qual la sort sempre es gira d'esquena i ha d'evadir-se, ha d'emigrar de la societat amb el barretet i el bigotet, sol, o acompanyat d'una pobra noia tan desgraciada i tan somiatruïtes com ell. Per mi això és la grandesa de Charlot. És la grandesa de tots els desgraciats sublimes, començant pel Quixot i acabant per l'Idiota de Dostoievski després de passar per tot l'hospital sentimental de Dickens.

I a mi em passa una cosa que em penso que passa a molta gent: després de veure i després d'explorar totes les fantasies, totes les trampes i les audàcies de darrera hora, reposo tranquil quan torno a Charlot. Al Charlot d'ara, que és el mateix de fa vint anys. I aquesta sensació de seguretat, aquesta sensació de poesia i de realitat que produeixen els ullen i el bigotet del Charlot autèntic demostren que en l'inconformisme, si no s'hi troba precisament la veritat, s'hi troben aquells pocs somnis que valen la pena per evadir-nos del gust d'oli mineral que té el nostre pa de cada dia.

JOSEF MARIA DE SAGARRA

Telèf. de MIRADOR: 22592

No compri llet a ulls clucs.

La llet condensada LA LECHERA prové sempre de vaques sanes, pasturades en els rics prats de les saludables muntanyes santanderines, i s'elabora d'acord a mètodes rigorosament científics i moderns, que garanteixen la conservació de totes les seves vitamines i del seu incomparable valor nutritiu.

La higiene més absoluta regna en l'ambient dins del qual s'elabora LA LECHERA. Tot és net i immaculat: personal, fàbrica, màquines, estris. Allí no hi ha pols, ni mosques, ni microbis contaminadors.

NO CORRI CAP RISC. EXIGEIXI SEMPRE LA MARCA ACREDITADA.

LA LECHERA

la més pura, rica en crema i nutritiva

GAMISER ESPECIALISTA LLIT EN LA MIDA JAUME I, 41 Telèfon 41655

Ultims dies de la exposició de mobiliaris artístics a preu reduït.

EXPOSICIÓ PALLAROLS

Funcionarisme

La nostra civilització occidental ressent, he escrit, alguna dificultat per a viure, com Fontenelle acostant-se als cent anys.

Els mals del nostre temps es revelen, amb ben poques variants, en tots els països, per uns símptomes idèntics, i llur universalitat ens diu prou bé que cal anar-ne a buscar la font en la constitució general dels Estats moderns.

Donem una mirada a l'estructura d'algunes nacions arribades a un grau elevat d'evolució. Hi descobrirem els mateixos trets, de vegades contradictoris.

Des de fa uns quants decennis, l'autoritat pública no ha cessat de centralitzar-se i d'annexionar-se activitats abans reservades a les iniciatives privades. L'Estat no s'ha acontentat d'apoderar-se de part de les atribucions de les administracions locals, sinó que també s'ha fet assegurador, banquer, transportista, fabricant, comerciant. I no obstant, en el cos d'aquesta immensa arquitectura es revelaven símptomes cada vegada més nombrosos a mesura que prenia extensió.

N'hi ha que pretenen que l'Estat treu de la seva hipertrofia un escreix d'autoritat, quan l'espectacle de la nostra democràcia basta per provar el contrari. Però deixem de banda la República Francesa. Almenys l'Estat feixista, es dirà, s'escapa d'aquest afebliment. Aquesta afirmació procedeix de la confusió tan sovintejada entre la força que els dictadors imposen al poble i l'autoritat que les nacions confereixen lliurement. Que el tirà desaparegui, que la seva guàrdia pretoriana el traïxi, que la seva puixança l'abandoni, i l'Estat «totalitari» que havia edificat no és més que un conjunt d'institucions i d'òrgans administratius que s'ensorrarà a la menor empenta revolucionària.

Però la grandesa i la feblesa de l'Estat modern no desordenen el marc de la política i simbolitzen la vida social de la nostra època?

Perquè—afanyem-nos a dir-ho—l'estructura econòmica de les societats industrials reflecteix unes contradiccions semblants.

Hi hagué un temps, no pas molt vell, en que la major part de la producció anava a càrrec de petites i mitjanes empreses individuals. Durant el segle passat, gairebé totes aquestes s'han vist suplantades o absorbides per societats poderoses, per càrtels i trusts.

Quantes diferències entre les primeres i les segones formacions de negocis! L'empresa industrial del començ de l'era industrial i el negoci anònim i gegant del segle xx s'oposen, primer que res, per llur desigual longevitat. L'una s'ha transmès de pares a fills durant un segle i més i tot. El segon, malgrat la seva fabulosa capacitat de producció, apareix essencialment vulnerable i transitoria. Que Stinnes es mori, i del seu «Konzern» no en queda més que una pols d'empreses degenerades. Que intervingui una crisi seriosa, i tal rei de l'automòbil entra en liquidació i l'autòpsia del cadàver de la seva empresa revela desordres i desgavells.

Si pot bastar una revolució per abatre el sedient Estat fort, hi ha manobres borsàries que, conduïdes amb habilitat i tenacitat, estenen per terra una societat anònima o un trust. Desacord orgànic entre la puixança aparent i la feblesa real.

L'Estat, per tal de multiplicar les seves funcions; l'Empresa, per tal d'eixamplar el seu radi d'acció, han hagut de recórrer tots dos al funcionarisme i és precisament en la multiplicació del nombre dels funcionaris en el si de les col·lectivitats públiques i privades que cal buscar les fonts del vici interior que unes i altres traïxen.

L'onada que puja del funcionarisme d'Estat és un fenomen massa conegut perquè hi insisteixi. Algunes xifres bastaran. El Reich alemany, els Estats i les municipalitats empleen prop de dos milions i mig de funcionaris; els Estats Units, tres milions set-cents mil; Rússia, dos milions dos-cents mil; França, nou-cents cinquanta mil.

El burocratisme de negocis, baldament no sigui denunciat tan sovint, no és menys envaïdor. Només cal donar una ullada a alguna firma poderosa per adonar-se'n. Un doble moviment continu hi eleva el salariat fins als llocs més importants de la direcció, i segmenta les funcions subalternes en càrrecs cada vegada més especialitzats.

Aquesta evolució de l'Estat i de les col·lectivitats de dret privat no procedeix d'una multiplicació arbitrària dels agents, sinó que deriva de modificacions en l'estructura nacional.

L'Estat, que abans no era sinó l'òrgan suprem de la nació, tendeix rapidísimament, fins en la nostra democràcia, a identificar-se amb ella. L'últim grau d'aquesta evolució està marcat per la forma totalitària de govern que emprens en la regla de dret públic totes les facetes de la vida social.

Abans, l'empresa i el seu cap componien un indissoluble feix d'interessos. L'una no es podia concebre sense l'altre. Avui tot ha

canviat. El negoci pren un caràcter anònim i impersonal; existeix amb vida pròpia gràcies a la cohesió que s'estableix entre tots els assalariats de dalt a baix de l'escala.

Paper creixent de l'Estat en la vida nacional. Caràcter gregari de l'empresa. Cal enregistrar aquests dos canvis radicals si es vol penetrar l'abast de l'evolució que han sofert en el nostre temps els afers públics i privats.

Tot home del carrer deplora aquesta evo-

Caillaux

lució. Hi ha massa funcionaris, diu; afeixuguen el pressupost de l'Estat i el balanç de les empreses, arruïnen el contribuent i l'accionista. Cal suprimir-los en massa. Llur estat d'esperit ha canviat, afegeix; ja no tenen la moralitat de llur funció ni el sentit de l'interès col·lectiu. Cal restaurar les qualitats que eren patrimoni dels d'abans.

Sens dubte és cert que, en alguns països, en algunes administracions, el nombre de funcionaris és excessiu i podria ésser sensiblement reduït; però la desproporció no és pas tan general com es creu.

De vegades, també, hi ha en els funcionaris deficiència de moralitat i de competència, però els fets que es citen són excepcionals i localitzats. En tots els temps, d'altra banda, l'opinió pública ha tingut gust a malparlar dels empleats de l'Estat, els quals, anant al fons de les coses, avui dia no difereixen gaire d'aquells les qualitats i defectes dels quals foren immortalitzats per Gavarni. Potser i tot, mirant-se'n ho bé, sota la Tercera República són una mica menys dilettants, una mica més competents del que ho eren sota la Restauració o sota el Govern de Juliol.

Són doncs, en definitiva, uns homes semblants en conjunt els qui han administrat en els temps passats i els qui administren en els temps presents. El mal és que no hi hagi hagut adaptació dels individus a la societat transformada o en camí de transformació.

En 1896, l'Estat francès empleava 600.000 funcionaris. Ara en té 950.000. La sort de cada individu, de cada empresa, de cada grup, depèn més o menys directament dels serveis públics, i, amb tot, són els mateixos homes, és si fa no fa el mateix esperit el que presideix la gestió administrativa. Per altra banda, poderoses dictadores econòmiques han suplantat les empreses modestes, però, malgrat aquest fet, la mentalitat dels industrials i dels comerciants no ha canviat pas.

En poques paraules, l'estructura social ha canviat. La psicologia dels homes ha romàs la mateixa. Aquesta és la contradicció sorprenent del nostre temps.

I el remei, vull dir el que extirparà el mal d'arrel, no consistirà a fer aclariments en gran en els regles del funcionarisme, a restaurar unes virtuts desaparegudes. El remei és d'ordre educatiu. Pertocarà als joves de crear una nova moral de la funció i d'inculcar-la als qui, sigui en la forma que sigui, estan destinats al servei de la col·lectivitat.

I heus ací que el meu pensament em duu gairebé a les fronteres de la ideologia. I no obstant, és tan difícil de formar els individus en vista del paper social que els pertoca? És tan difícil inculcar-los el sentit del bé col·lectiu?

En un passat llunyà, Plató va escriure unes coses. Els reis de França n'operaren una realització parcial quan substituïren amb l'amor a la pàtria l'esperit mercenari per a assegurar la defensa del territori. Avui s'ensenya als infants, amb tota raó, que és noble de morir per la pàtria. Seria enredat i impossible d'ensenyar-los al mateix temps que és bell de viure i de treballar per al seu país, consagrant-se al bé públic?

JOSEPH CAILLAUX

(Copyright Opera Mundi)

Mirant a fora

La follia col·lectiva

Ja va dir Rudyard Kipling que l'Occident i l'Orient no es podien entendre. Adhuc Lafcadio Hearn, l'anglès totalment niponitzat, que només feu conèixer el Japó de les cuques de llum, de les llegendes i de les virtuts familiars, sembla que abans de morir ja no estava tan convençut que al Japó no hi hagués alguna cosa més que temes de paravent i estampes (japoneses, naturalment).

Ja en 1930, segons els nacionalistes, el país cedia massa a la influència de l'estranger, i com a protesta de la Conferència Naval de Londres, un tinent es féu harakiri en un tren, un estudiant s'obrí les venes davant el secretari del delegat japonès a Londres i un altre presentà cerimoniosament un sabre a l'almirall Takarabe, el delegat, invitant-lo a donar-se la mort ritualment. I tot seguit hi hagué canvi de ministèri, expedició a Manxúria, retirada de la S. de les N. i una tongada d'assassinats de polítics liberals.

Pocs dies abans del pronunciamiento del 26 de febrer, el general Masaki, l'home de confiança d'Araki, declarà com a testimoni en la vista de la causa contra el tinent coronel Aizawa, assassí del general Nagata. I la seva declaració no fou res més que l'apologia de l'homicidi polític.

Als qui li aconsellaven moderació, Araki responia: —Són les mosques que s'agafen amb mel, però no els americans. No us donaran mai més del que haureu demanat!

(—Aquest groc ens dona una gran lliçó!— es diu que comentà Hitler en conèixer aquesta frase.)

1932, quan Araki i Masaki dimitiren, entraren al Consell superior de Guerra, on seguien fent tasca bel·licosa i imperialista. I el general Minami, un més de la colla militarista, en perdre possessió l'any passat del seu triple càrrec d'ambaixador al Manxukuo, comandant en cap de l'exèrcit japonès de Manxúria i governador general del Kwantung, féu aquestes declaracions: —Tinc un programa a realitzar en aquest país, i si a Tòquio hi ha algun govern que vulgui impedir-m'ho, anirà per terra.

Rigor duaner

Quan Roland Dorgèlès arribà a Yokohama, un company de viatge, francès també, es va veure amb dificultats a la duana perquè duia uns quants cigarrets francesos. El duaner japonès estava entestat a precintat-li la cigarra. El francès, poc conciliant, més que plegar-se a tant de rigor s'estimà llançar els cigarrets.

—I aquest?—féu impassible el funcionari, assenyalant-li el que tenia encès als llavis.

El prefecte i el revolucionari

L'ex-prefecte del Sena, avui president del Consell municipal de París, Jean Chiappe, ha anat, en representació d'aquest darrer, a l'exposició de Gustave Courbet oberta a Zurich.

Si la cronologia hagués jugat d'una altra manera, és a dir, si Chiappe hagués estat prefecte de Policia en 1870, segurament Courbet hauria estat víctima seva. Perquè Courbet era comunista i a tenir la participació principal en l'enderroc de la columna Vendôme. Condemnat a pagar-ne la reconstrucció (300.000 francs, en aquella època), el pintor hagué de fugir a Suïssa, on morí després d'haver passat molta misèria.

Esmenant l'obra de Déu

Un tal Frauenfeld, que deu ésser més nazi encara que Streicher, ha fet un discurs prenent l'anihilament dels catòlics, com el nostre Pujols. Pel que fa als jueus, però encara ha estat més agressiu. Només ha dit: «Déu va cometre una gran falta no ofegant els jueus en passar el mar Roig. Al que Déu no va fer per negligència, els nacional-socialistes hi posaran remei amb l'ajuda de les lleis de Nuremberg.»

Després, la D. N. B., agència oficial alemanya, ha dit que Frauenfeld havia fet una exposició purament dogmàtica sobre el nacional-socialisme considerat com moviment espiritual.

Secret professional

Un periodista pot al·legar el secret professional? Sí, declaren els Estats de Maryland, Nova Jersey, Alabama i Califòrnia. No, estimen els altres Estats de la Unió Nord-americana.

El reporter Martin Mooney publicà en el New York American un reportatge sobre gangsters, i la policia li demanà els noms i adreces dels aïduts en el seu treball. Mooney es negà a donar-los, emparant-se en el secret professional. Els jutges l'han condemnat a 250 dòlars o a trenta dies de presó. El periodista optà per la presó, però el diari pagà la multa per a treure'l.

Es pot creure, ètica professional a part, que si hagués accedit a la demanda de la policia, el reporter hauria estat condemnat a mort pels gangsters.

El cop d'efecte de Hitler

Al mateix temps que donava un cop de puny bismarckià sobre la taula, Hitler posava en acció el mètode de les finasseries ideat per Stresemann, a fi d'esmicolar el poc que quedava del tractat de Versalles i anul·lar unilateralment el pacte de Locarno. Cop de puny: la tramesa de tropes a la zona del Rin que els articles 42 i 43 del tractat de pau i 2 i 3 del pacte de Locarno

malgrat que Poincaré li digués que «amb els dimonis no es parla el llenguatge dels àngels», i la proposició de Stresemann tingué bona acollida a París.

Se'n seguí la Conferència de Locarno, que durà del 5 al 16 de juny. Briand volia que s'hi estipulessin acords que comprenguessin també Polònia i Txecoslovàquia, però Chamberlain s'hi oposà. Aleshores es

El discurs de Hitler denunciant el pacte de Locarno. Darrera el canceller, Goering

imposaven que romangués desmilitaritzada. Finasseries: discurs al Reichstag—convocat per la circumstància—, amb invitacions amistoses a França per un pacte de no agressió i tramesa d'un memoràndum diplomàticament justificatiu als ambaixadors dels països signants del pacte de Locarno. Tot plegat acompanyat dels habituals ritus escenogràfics de gran estel.

Però Hitler no és Bismarck i els temps han canviat; i el seu cop de puny no ha fet trontollar el món. Quant a les seves finasseries, ja no enganyen ningú. Com «efecte» polític, doncs, no es pot dir que el gest del canceller hagi estat un èxit.

Hitler prepara cada any sorpreses, per a ús interior i exterior. Els seus conacionals sembla que se n'accontenten a canvi d'aquell benestar econòmic promès pel nacional-socialisme i que no s'ha aconseguit ni de molt. Pel que fa a l'exterior, fins ara el Führer pot creure que tenien raó els antics quan deien *Audent fortuna iuvat*.

L'any passat, d'una manera semblant a la del dia 7, anul·lant per compte propi les clàusules militars del tractat de Versalles, féu que Alemanya readquirís en matèria d'armaments el mateix nivell que abans de la guerra. El cop va fer gran efecte. Mussolini volia que s'obrés contra Alemanya més enèrgicament del que ara ha obrat la S. de les N. contra Itàlia per l'agressió a Etiòpia. Naturalment, Laval i Flandin estaven de perfecte acord amb Roma. Aleshores fou convocada la Conferència dels Tres, a Stresa, a fi d'adoptar les decisions que calgués. Però els anglesos no volgueren que les coses anessin massa enllà, i Mac Donald i John Simon feren prevaler llur tesi consistent a infligir una «condemna moral» a Alemanya per part del Consell de la S. de les N. Com es comprèn, aquesta condemna no impressionà els alemanys, tant més que pel juny següent era materialment anul·lada amb el pacte naval anglo-alemany.

***

En el seu discurs-programa de 1933, Hitler declarà que el seu govern «respectaria tots els tractats voluntàriament firmats, encara que fossin anteriors a la seva arribada al poder». Afirmà també que «serien respectades totes les obligacions derivades del pacte de Locarno».

El gest de dissabte passat demostra que no es recorda del que va afirmar pocs anys enrera. D'altra banda, ha mig repudiat—però només per a ús extern—el seu *Mein Kampf*.

La història del pacte de Locarno és breu, però allionadora.

Quan Poincaré—que coneixia més que les joves generacions la psicologia dels alemanys—féu ocupar el Ruhr a conseqüència de l'evident mala voluntat d'Alemanya a complir les obligacions contretes en matèria de reparacions, en els medis oficials prussians es comprengué que amb la política ferma de França no serien possibles infraccions dels tractats. Esvalda la temptativa de Stinnes d'arribar a una entesa internacional en el camp econòmic, sorgí Stresemann, home capaç de maniobrar hàbilment en l'escaquer europeu.

Després d'haver estat elegit membre del Reichstag, fou canceller i cap de la Wilhelmstrasse, i inicià la seva traçada i pacient tasca de conquistar simpaties a Londres i a París. El primer èxit del nou home d'Estat fou facilitat en gran manera pel fet que al Quai d'Orsay Poincaré havia estat substituït per Briand. En un moment donat, i sembla que per consell de Balfour—que malgrat la guerra sempre fou amic d'Alemanya—, Stresemann proposà un pacte que garantís la integritat de les fronteres del Rin a tots els països que les hi tenen. Aquesta proposició fou feta saber privadament a Austen Chamberlain, cap del Foreign Office, i oficialment, després, a Briand. Eren els moments dels grans somnis pacifistes del gran estadista francès.

concloué el pacte amb què França, Alemanya i Bèlgica es comprometien a respectar la integritat de les fronteres i Alemanya s'obligava a mantenir, en harmonia amb els articles 42 i 43 del tractat de pau, desmilitaritzada la riba esquerra del Rin. Itàlia i Anglaterra feien de garantidors, en el sentit que aportarien llur concurs militar en defensa d'una de les esmentades nacions que fos agredida. S'establí, a més a més, el termini d'un any per a una eventual denúncia per part d'un dels signants del pacte. Jurídicament, doncs, Alemanya estaria encara per un any compromesa a respectar les clàusules del pacte que acaba de trencar violentament per compte propi.

Encara que els articles 2 i 3 del pacte de Locarno referents al Rin s'hagin elaborat reconeixent l'autoritat del Consell de la S. de les N., de totes maneres es contradueix amb el Covenant. No obstant, com que en bona part el pacte de Locarno recolza en el tractat de Versalles, indirectament està lligat a l'organisme ginebrí, ja que aquest és el custodi de les clàusules de l'esmentat tractat.

Es parlà molt, aleshores, de l'esperit de Locarno, fet de recíproca confiança entre els Estats i de voluntat de col·laboració efectiva en interès de la pau. No solament França evacuà el Ruhr, sinó que de la Renància—la zona que havia de quedar desmilitaritzada—foren retirades tres anys abans les tropes aliades.

En el moment d'escriure aquestes ratlles està convocada una reunió a París dels representants dels països signants del pacte, i demà, divendres, el Consell de la Societat de les Nacions començarà les seves deliberacions sobre el recurs presentat per França contra la infracció dels tractats de pau.

La sentència de condemna moral emesa en abril de 1935 contra Alemanya per violació de les clàusules militars del tractat de Versalles preveu, en cas d'altres infraccions, l'aplicació de les clàusules financeres i econòmiques. Es parla molt d'una entesa italo-alemanya que s'hauria conclòs abans que Hitler realitzés el seu gest, i com que per l'aplicació d'aquelles sancions cal la unanimitat del Consell, el vot en contra del delegat italià bastaria perquè no es pogués bastir aquest altre edifici sancionista.

La situació que s'ha vingut a crear és molt greu i delicada, i la seva solució depèn essencialment de l'actitud que prenguin els governs de Londres i de Roma.

Quant a les proposicions de nous tractats i de tornada a Ginebra que Hitler ha avançat, no creiem que siguin preses en consideració per França. A més a més, la tornada a Ginebra està subordinada a condicions inacceptables, com, per exemple, la separació del tractat de Versalles de la Societat de les Nacions. Precisament aquesta fou creada amb aquell tractat, la primera part del qual ocupa, Una S. de les N. independent del tractat de Versalles s'hauria de reconstituir de cap a peus. I la qüestió de les colònies, clarament posada en evidència per Hitler, encara que constitueixi una preocupació seriosa, plantejada així com una qüestió prèvia difícil encara el reingrés d'Alemanya a la S. de les N.

Europa no pot passar per alt les serioses amenaces que l'esmentat discurs conté contra la U. R. S. S. Se'n desprèn clarament que el que vol Alemanya és la treva—no la pau—a Occident per tal d'actuar més lliurement a Orient. Però s'ha dit sempre que la pau és indivisible, i per tant cap país no podria consentir que Alemanya es llançés a una guerra d'agressió sense una participació col·lectiva en favor de l'agredit.

Aquests darrers anys, quan es deia que el perill d'una guerra a Europa calia tèmperament de part d'Alemanya, no faltava qui ho titllava d'exageració o d'obsessió germanòfoba. Els fets han demostrat que aquest perill és una gravíssima realitat.

TIGGIS

L'afany de conservar la línia

poria tots els anys a milers de senyores a clíniques i sanatoris.

Dues cullerades diàries de Carne Líquida, li permetran seguir un règim sever de menjar sense perill per la seva salut. Cada cullerada equival a 250 grams de carn.

CARNE LIQUIDA

del Dr. Valdés García de Montevideo

Canòdrom Guinardó

CURSES DE LLEBRERS

Tots els dissabtes a la tarda diumenges i festius mati i tarda

Grans curses de llebrers

PERELADA

VINS - XAMPANY

EL CINEMA

SUGGERENCIES DEL FILM «LA FIRA DE LA VANITAT»

El futur del cinema

Es quan un procés ha arribat al seu termini natural que aleshores veiem d'una manera unívoca la significació de cada una de les seves etapes. Com que el cinema avui encara està en plena marxa, és difícil per nosaltres jutjar d'una manera objectiva el valor i pes de cada una de les seves prerogatives.

Mireu com ha estat de desconcertant tot el que ha succeït fins ara.

En un principi, el cinema és menyspreat per atrevir-se a exposar temes que requereixen la paraula. Però com que tot i el

la qual el productor pretén fer viure i obrar els herois de la seva aventura fotogràfica.

Es així que s'obre al futur del cinema un camp il·limitat. I és així també que en augmentar les seves possibilitats, augmenta les seves dificultats. És més difícil reeixir en un film parlat que en un film mut. També serà més difícil reeixir en un film en colors que en un film en blanc i negre.

No hem d'oblidar-ho mai. El cinema és i serà sempre un espectacle. Es donarà doncs el cas de directors capaços d'animar amb extraordinària puixança un *scenario*,

«La Fira de la Vanitat»

menyspreu dels teoritzants, el cinema marxa i acapara cada vegada més els espectadors, s'arriba a una situació en la qual cal justificar sigui com sigui el cinema, puix que el cinema tanmateix existeix.

Justificació laboriosa. Hom estableix que el cinema val precisament per la valorització exclusiva del gest, d'una expressivitat enorme que fins aleshores la paraula havia tractat de dissimular. I heus ací que quan s'han cantat les excel·lències del mutisme, és aleshores quan, el cinema, com per fer quedar malament tan brillants teoritzadors, es posa a rerrar a tort i a dret...

Ara, amb una veracitat que res no limita, després d'haver-se incorporat i digerit el so, la música i la paraula, heus ací que tracta de conquistar el color.

El film de Mamoulian *La fira de vanitats* haurà tingut la virtut de ventilar aquesta grossa qüestió de tanta transcendència pel futur del cinema. L'important respecte a aquest film no és el grau de progrés tècnic que marca respecte a realitzacions anteriors, sinó la circumstància d'ofèrir-nos amb ell una temptativa d'utilització racional del color. No importa tant la solució tècnica del problema, com l'ús que dels colors s'ha fet amb mires expressives, posant els recursos expressius de l'orquestració colorística al servei de les intencions dramàtiques de l'argument.

Aquest és el camí obert al futur del cinema.

Efectivament. Es parla molt de colors naturals. L'expressió és ambigua. Es que es tracta de reproduir l'aparença del món, aquesta aparença que l'aire, que s'interposa entre la nostra mirada i la multitud d'objectes, els matisos dels quals van fins a l'infinit, colora d'una faïso irreproducible? Sense deixar de dir les dificultats possiblement insuperables d'una ambició semblant, diguem que aquesta orientació no ens sembla pas massa interessant.

Si l'art s'apropa tant i tant a la realitat, li passarà el que a la papallona que s'acaba cremant-se amb la flama a l'entorn de la qual sembla coquetejar. No, el cinema viu d'un compromís entre el real i l'irreal. Al cinema no ha d'importar-li la pretensió de copiar el món material d'una manera totalitària. De la mateixa manera que en un bon film no es veu sinó el que s'ha de veure i que idèntica regla serveix pel que hom sent, de la mateixa manera entenem que el color ha d'entrar al cinema amb preocupacions de selecció i racionalitat.

Cercar colors bells i colors que portin un coeficient d'expressió. Mireu com el roig és un color que convé a les escenes ardents, el blau a les escenes llanguides. Que el color doncs operi com la música, cercant de provocar en l'ànima de l'espectador aquella actitud de sentiment en l'atmosfera de

La sessió «Mirador» tindrà lloc el dia 30 de març

La presentació de *No em deixis* (*Escape me never*), amb Elisabeth Bergner, que MIRADOR efectuarà al Coliseum, anirà acompanyada d'un programa de complement del qual ja donarem detalls.

PANORAMA

Un film sobre Mozart

El tema de l'obra de Margaret Kennedy de la qual s'ha extret el film *No em deixis* que nosaltres presentarem al Coliseum, és una mica el tema de l'art i la vida. I també, el problema de la dona de l'artista. Es també sota aquest darrer caire que diríeu que és com Margaret Kennedy ha concebut el *scenario* del film sobre Mozart que ara donen al Maryland.

Efectivament, en aquest film escrit per una dona, la figura de Constanza Weber, muller de l'immortal compositor, pren un relleu extraordinari. Diguem també que el film revela un coneixement molt fidedigne de la biografia de Mozart i que tot ell ha estat fet amb un esperit de respecte que ha donat per resultat una obra molt digna.

La part musical ha estat particularment cuidada. Els conjunts vocals de *Les Noces* i de *La Flauta Mágica* resulten sobretot molt reeixits.

«La jungla del cinema»

Henri Jeanson, autor dramàtic, és un pamfletaire feroç. Del seu temps de treball — sis anys — sota diversos productors i postors en escena, n'ha fet una conferència titulada *La jungla del cinema*. Els medis cinematogràfics, la premsa, el cinema mateix, tothom n'ha sortit malparat. «El teatre és sempre un art — digué —, mentre que el cinema, si de vegades n'és un, és sempre un comerç.»

Per sort, immediatament després, parlà Jean Renoir, el postor en escena de *La Chienne*, defensat el cinema. Digué que la conferència de Jeanson era massa intel·ligent, car a un cineasta cal demanar-li no tant intel·ligència com sensibilitat, i no és el mateix l'home que sap que l'home que comprèn.

PUBLI-CINEMA
 Passeig de Gràcia, 57. - Telèfon 79681
 Sessió contínua de 3 tardes a 1 matí
SEIENT: UNA PESSETA

CURIOSITATS MUNDIALS
 Interessants reportatges U. F. A. exclusius
EL CANI DELS OCELLS
 Dibuix color de Paramount

NOTICIARIS D'ACTUALITAT
MUNDIAL segons visió PARAMOUNT
I ECLAIR JOURNAL exclusius.

Estrena de primera part de
BYRD A L'ANTÀRTIC
 Un meravellós documental Paramount una bella gesta de 56 heroi

CAPITOL

Tots els dies, la millor creació de CONRAD VEIDT en

El rey de los condenados

Sessió contínua de 4 a 12'30, nit

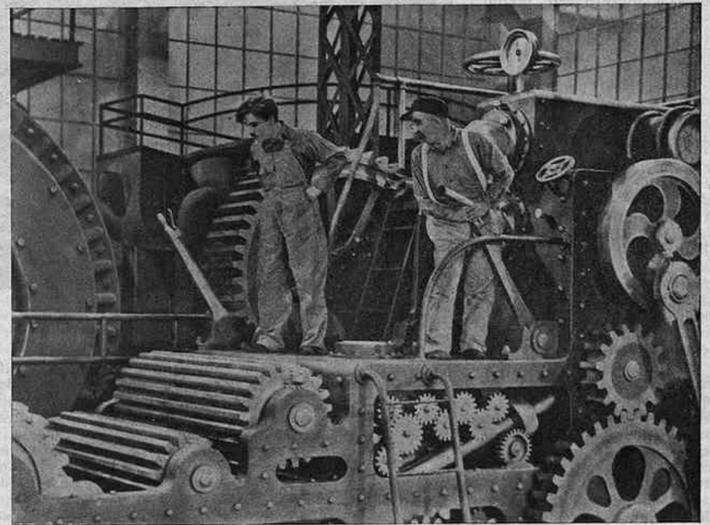
«TEMPS MODERNS»

El Chaplin de sempre

Sobre Charlot, ja s'ha dit tot o gairebé tot. Durant un temps, se'n varen apoderar els intel·lectuals i el van espremer amb interpretacions i exegesis. Fins i tot, s'inicià un moviment de reacció i alguns volien oposar-li Buster Keaton. Però d'això ja no en queda res. Charlot, sense amoïnair-s'hi, seguint essent sempre igual a ell mateix, únicament afinant i matisant el seu joc, fidel al seu tarannà, a la seva indumentària, als seus trucs i als seus *gags*, ha triomfat fàcilment i ha restat, com sempre, l'únic, sense imitadors possibles ni seguidors directes.

Com en tots els seus films, sota les aventures, o desventures, més còmiques i que més fan riure, hi ha un patetisme dels més autèntics, sense cap reliscada cap a la sensibleria. Un patètic que resta amagat a molts espectadors sota l'allau de *gags* que provoquen la rialla més franca.

La pel·lícula, fet i fet, és això: una sèrie de *gags* d'irresistible efecte còmic, amb una ombra febleíssima d'argument. Hi són tots els que ha explotat Chaplin en la seva llarga vida cinematogràfica; a vegades, l'espectador els espera, els veu venir, però això no

Chaplin dalt de l'enorme màquina

Després de dos anys de treball a consciència, heus ací la seva darrera obra.

Si us agrada Charlot, aneu a veure *Temps moderns*. Si no us agrada, no aneu a veure aquest film. No penseu trobar-hi un Chaplin presa d'unes inquietuds noves, desitjos de renovar el seu art i la seva manera. Podria dir-se que Chaplin és presoner del tipus que ell ha creat, que potser tem no reeixir, o defraudar el públic, si emprengués un altre camí. Hem de dir de seguida, almenys pel que fa a nosaltres, que ja ens està bé com està, que no cal que canviï gens. Quina necessitat n'hi ha?

El film que ara passa al Tivoli, *Temps moderns*, del qual es donava una breu notícia la setmana passada en aquestes mateixes pàgines, és típicament de Charlot en tots els seus aspectes.

L'heroi n'és, com sempre, l'inconformista, aquella mena de dolç anarquista de Charlot, víctima de la societat en tot el que aquesta posa de constricció als individualistes sentimentals, dotats d'un bri de fantasia i capaços de preferir la misèria més daurada de somnis irrealitzables a la prosperitat o simplement el benestar a canvi d'unes obligacions insuportables.

Però aquest inconformisme no pren mai caràcters violents ni busca fer proselitisme. És una actitud individual, sense pretensions reformistes, sense *moraleja*, absolutament desinteressada.

minva gens ni mica llur efecte. Quasi diríem que hom els desitja i es sentiria defraudat si no es produïssin.

S'ha parlat — o es parlarà — a propòsit d'aquest film, de la crítica del maquinisme a ultrança, que sacrifica el més preciós de l'home a un automatisme orb i sense ànima, transformant-lo en un ninot d'un repertori limitat de gestos sempre iguals. (Tema que, recordeu-ho, era també, potser amb més intenció crítica, el d'*A nous la liberté!*, de René Clair.) Però per a nosaltres això és accessori, és una faceta més de l'inconformisme chaplinià. L'important del film és el protagonista, el Charlot etern, inexaurible en troballes felicitoses; per exemple: la compra del cigar i els obsequis a la quitxalla mentre el policia que l'ha detingut telefona demanant el cotxe dels presos, l'oca rostita que no pot arribar a la taula del client impacient perquè el cambrer, Charlot, és arossegat pel corrent humà dels balladors, etc., etc.

Una remarca final. El film a penes és parlat, i, abominació intolerable, ens l'han hagut de presentar doblat! Sort que s'hi parla tan poc. I, d'altra banda, ara que ja estem avesats al cinema parlat, no s'hi troben a faltar gens les paraules.

J. C.

Vegi avui! **ASTORIA** Vegi avui!

EXIT GRANDIOS!

1 - Colors naturals.	5 - Magnífic argument.
2 - So perfecte.	6 - Superbs artistes.
3 - Efectes de relleu.	7 - Tècnica suprema.
4 - Admirable interpretació.	8 - Direcció magistral.

Una marca Valors que sols existeixen en

LA FERIA DE LA VANIDAD

Es una meravella! Un film Ràdio... naturalment!

Cinema CATALUNYA

Avui l'èxit sense precedents
 Un esdeveniment sensacional
 Un triomf del cinema espanyol

UNA MUJER EN PELIGRO

Enrique del Campo, Antonita, Pablo, Alberto
CAMPO · COLOME · ALVAREZ · ROMEA · CASTRITO

En el mateix programa
«LA DESCONOCIDA»
 per Richard Cromwell i Marian March
FILM COLUMBIA

EL TEATRE

LES ESTRENES

«Lladres de frac», traducció de l'alemany d'Alfred Gallard

La nit del divendres passat era estrenada, al teatre Novetats i per la companyia Nicolau-Martori que n'és actualment la titular, una comèdia d'uns senyors alemanys el nom dels quals és completament indiferent pel que fa al cas, traduïda per Alfred Gallard sota el títol de *Bandits de frac*.

En la nostra activitat de crític teatral, ens hem trobat sovint amb comèdies i drames que, a desgrat que la nostra opinió els

que—allà com a tot arreu—se li deu haver ofert d'obres carrinçones, ensopides, passades de moda, nècies, infelices i poca-soltes de la producció teatral de l'Alemanya moderna, aquesta que ha traduït, com també, per l'altre costat, quines han d'haver estat les poderosíssimes raons que portaren la companyia del Novetats a representar-la.

Perquè no creiem pas, en veritat, que per a trobar obres d'aquesta categoria tan

«Lladres de frac»

era adversa, ens mereixien respecte i consideració en un sentit o altre, condicions que justificaven que expliquéssim més o menys bé els motius en què basàvem aquella opinió. Per això, les nostres crítiques poden semblar, de vegades, un xic prolixes pel nostre desig d'analitzar el que considerem defectes i de deixar ben expressades les nostres raons a fi que ningú no es pugui creure que no en tenim. Però, ara, en trobar-nos amb aquesta anodina comèdia de lladres amb bons sentiments i financers ases, hem decidit trencar el costum i demanar al lector que ens cregui sobre paraula sense més satisfaccions. El temps que hi perdrem i el que li faríem perdre serà més ben utilitzat per a altres coses.

Per exemple, a esbrinar, si és que poden arribar a treure'n alguna cosa, el que no hem pogut desentrellar per més que hem fet.

De la nit del divendres passat fins que ens disposem a escriure aquestes ratlles, que barrinem per a trobar algun motiu, per poc satisfactori que fos, que ens pogués semblar equivalent al que havia pogut ésser prou per a induir Alfred Gallard a triar per a traduir entre l'esplèndida abundància

infima en qualsevol dels aspectes que es vulgui considerar, hom hagi de recórrer a cap teatre estranger. Per miserable que sigui la nostra comediografia actual n'hi hem de trobar tantes com vulguem i potser amb alguna cosa que dintre del seu mateix esquivament les podria redimir en certa manera, com és l'aspiració a crear alguna cosa de nou, que en aquesta desgraciada comèdia traduïda per Gallard ni s'ensuma per cap cantó. És un amuntament de banalitat i d'insignificància que ni arriba a tenir aquella punta d'ambició que pot fer que hom trobi simpàtica, admesos tots els seus defectes, qualsevol obra mal reeixida però en la qual l'autor ha posat passió i entusiasme.

Esperem que un dia o altre hom es decidirà a prendre's les coses del nostre teatre amb un xic més de serietat i que, posats a traduir, hom ho faci amb obres que s'ho mereixin per un o altre concepte, per la seva qualitat literària, per la seva condició teatral, per la seva novetat, pel seu caràcter representatiu, per l'exemple, per la lliçó que puguin oferir. Som prou lluny del coïtisme parialístic perquè ningú pugui sospitar que parlem en aquesta forma d'una traducció per ressentiment degut a que siguin deixats de banda els autors nacionals, puix que, ans al contrari, creiem que una bona sèrie de traduccions, com ja hem dit altres vegades, ens pot fer molt de bé a tots plegats.

A més, hi ha una certa obligació moral, si no explícitament real, i més quan hom demana ajuda, que és atorgada, a les institucions oficials del país, de veure de provar fortuna amb la producció inèdita indígena que, fet i fet, compta amb noms millors que els que han enamorat Alfred Gallard i la companyia Nicolau-Martori.

Pel que fa a la traducció, és en un català força correcte quant a lèxic; no obstant, hi ha un excés de verbs introduïts amb la persona, especialment a les interrogacions, cosa que aparta el diàleg de la normalitat i li dona un enravenament que no li escua.

La presentació, pobre. Quant al vestuari, lamentable. La gent s'hi passa les tardes, surt a fer comissions, presidir juntes i altres coses, vestida de smoking. A citar, però, el frac que llueix el senyor Martori, l'únic que serveix per a justificar el títol.

JOAN CORTES

HOMES I COSES DEL TEATRE CATALÀ

Josep M. Jordà

Un esdeveniment recentíssim ha ofert a la curiositat pública la mòmia dels Quatre Gats. Amb el Cafè, que alguns li deien Hospital, el seu escenari de titelles. El traspàs de Josep M. Jordà m'ha fet pensar en un teatre d'ombres bastit al cau modernista de Mont-Siò. Espectacle, aquest de les ombres, anterior a les representacions guinyolesques, car coincideix amb l'obertura del local.

La relació entre les sessions ombreres i el nom de Jordà prové d'haver conjuminat aquest una de les dues peces que integren el programa de la funció inaugural, vestigi d'un entreteniment tingut per la Barcelona de finals del segle XVIII i primers anys del XIX en força estima; reflex, pel que fa referència als Quatre Gats, d'un gènere exalcat al darrer terç de la centúria dinovena en un famós cabaret parisenc. Jordà escenificà per a l'estrena del teatre d'ombres — desembre del 1897 — una farsa, *Nadala*, que musicà Joan Gay. A continuació de l'obra de Jordà en fou representada una altra, *Montserrat*, escrita per Maragall i musicada per Morera. Els ninots i accessoris d'ambdues peces els dibuixà Miquel Utrillo. Les solfes, per a piano, foren interpretades per llurs autors. Cap biògraf maragallista no ha fet esment d'aquesta obra del poeta, el manuscrit de la qual seria interessant de saber on anà a parar.

Dubto que les necrològies dedicades a Jordà hagin donat als aficionats nadós una idea de les activitats escèniques del periodista, iniciades en 1893 amb la traducció castellana d'*Un enemic del poble*, primer drama ibènicà gustat a les taules dels barcelonins. Jordà, que tenia aleshores la crítica dramàtica de *La Publicidad*, tornà al teatre l'any 1899 amb una adaptació de *La Bohèmia*, de Murger, feta amb Miquel Utrillo. A rel d'aquesta data començà de transplantar drames i comèdies provinents de totes les contrades. Itàlia, França, Alemanya, Suècia, Àustria, Anglaterra, Rússia... Drames i comèdies que li valgueren certa notorietat com a traductor. A la vista de les quals, però, era difícil de precisar on acabava el poliglota i començava el *sans-souci*. El seu major encert fou *Juventut de Príncep*, plasmada amb un *entrain* i una gràcia inoblidables per la Xirgu de vint-i-set o vint-vuit anys enverna. Amb Jordà, signa *Juventut de Príncep* Carles Costa, col·laborador seu les més de les vegades. En altres traduccions, i en tanta incursió a gèneres que en diríem menors, alternà amb Francesc Pujols, Alexandre Soler, Ambrós Carrion i N. Rettmeyer.

Sobre la producció teatral de Jordà, sobre la seva influència literària i personal — pelà el cul dels pantalons en totes les cambres dels comedians —, tinc, no cal dir-ho, una opinió particularíssima que deixo, naturalment, de banda. Allò que m'ha portat a recordar el periodista fàcil, obert, vincladís i eixelebrat, popularitzador del pseudònim *Juan de Dos*, ha estat, més que res, l'avinentesa d'associar el seu nom amb el del famós cenacle ressuscitat poc ha pels diaris. No vol dir que posat a parlar de les fretures de Jordà, del seu natural inquiet i polifàsic, deixi de consignar que ultra les traduccions al·ludides donà al teatre els títols originals que són *Cors joves*, *La nit de Nadal* — amplifacació del tema esbossat en *Nadala* — i *Les roses*; tres sarsueles en un acte amb música de Gay, Morera i Esquerà, estrenades les dues primeres l'any 1901, al Tivoli, i la darrera, al Principal, l'any 1907. Que afegeixi, a honor de la precisió, que formà part d'un Comitè de Lectura creat per una empresa que sota l'ensenyament de Nova Empresa de Teatre Català actuà la temporada de 1908-1909, al Novetats.

Jordà es desinfla, teatralment, fa cosa d'uns dotze o tretze anys. A l'estiu del 1922, em sembla molt, lliurà a Mercè Nicolau, llavors al Cinema Trilla, de Gràcia, convertit momentàniament en teatre amb el nom d'Estudi Círcer, *Leonarda*, de Björnson, *Monna Vanna*, de Maeterlinck, i *El vano de lady Windermere*, de Wilde. Al cap d'unes setmanes, una obra russa, *Gelosià*, representada per la mateixa Nicolau al Barcelona. Colofó, si no m'error, de la seva llista de traduccions.

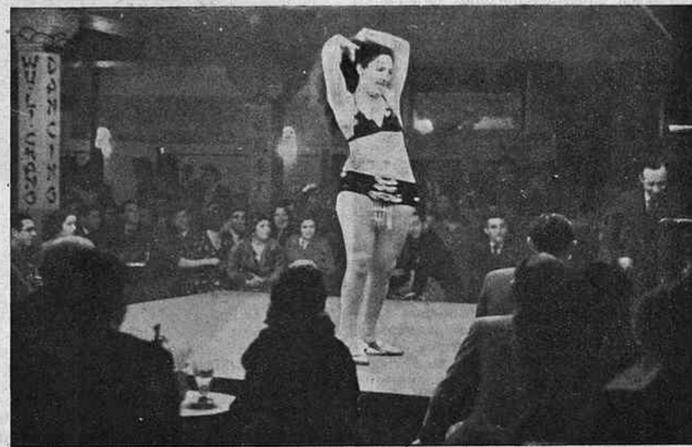
JOSEP ARTIS

L'agonia del Paral·lel

Els cafès concerts del Paral·lel agonitzen. De la taula de joc, la *pastera*, fa anys que no se'n canta gall ni gallina. De senyors capaços destapar cinc o sis botelles de xampany a una avantllotja, cada dia n'hi ha menys. Més ben dit, no n'hi ha ni un. I de consumidors de gasosa amb prou resistència per a aguantar una desfilada de vint o trenta noies que fan la seva obligació, volem dir que canten i ballen, amb la mateixa absència i el mateix desmenjament de la mecànica que pica la màquina pensant en el seu promès, ja en queden ben pocs. Aquestes crítiques circumstàncies han determinat l'agonia dels cafès concerts del Paral·lel.

Aquests només s'animen una mica a les

rada trista de gent disfressada damunt unes parets plenes de purpurina daurada... Aquell amo, al qual torturava el deliri de grandeses, que la fastuositat mal entesa trastocà i es va fer esculpir el seu nom a les parets del seu local, aquell amo insensíbil va fer totes aquelles reformes de cara al turista i a la gent adinerada de l'Eixample. Però aquest decorativisme infecte, fill degenerat del cubisme pictòric, el turista ja el troba a tots els *dancing* del seu país. I la gent adinerada de l'Eixample ja el troba a tots els cabarets de luxe barcelonins. I, naturalment, tant el turista com l'home del carrer del Bruc, que cerquen una altra cosa al carrer del Cid, no anaren

El Wu-Li-Chang

èpoques d'exhibicionisme tolerat. Ara mateix hi ha anat més gent, o hi està anant, que la que hi cap. Les eleccions, sabeu? Però que no es facin gaires il·lusions. D'eleccions no n'hi ha cada setmana. I l'esclat d'aquests èxits passatgers és la revifalla de la mort. Així que la tolerància passi una vegada més a la història, aquests locals tornaran a entrar en el període agònic.

Actualment, l'entusiasme d'unes artistes que han perdut la fèmia i la fredor en menjar cada dia i en ésser aplaudides rabiosament per un públic copios i exaltat, l'acudit enginyós dels espectadors espirituals o les poca-soltades d'aquells que volen fer el graciós sense ésser-ho, els frenetífics picaments de mans o els estentoris al corral i l'atmosfera caldejada, l'alegria franca i animada, la vivacitat, l'ardor, la violència, la passió, la vida en un mot, actualment tot això s'ha refugiat als cafès-concert del districte-cinquè.

Moltes de les notes sobre espectacles populars, que ara hem reprès després d'una interrupció bastant llarga, hauran d'ésser dedicades als artistes que actuen als locals, vells i nous, d'aquest barri. Abans, però, parlarem breument d'aquests establiments. Començarem pels vells. Per les dues sales clàssiques. La Criolla i el Sagristà. No arrefue el nas, us ho pregueu. Perquè segurament acabeu de fer una ganxota tot i exclamant mentalment: «La Criolla i el Sagristà? Aquest beniet acaba de descobrir la Mediterrània!» Serenitat. Perquè, com pel CADCI, per aquests locals hi han passat els vándals també. Uns decoradors sense entranyes ni sensibilitat. I si fa molt de temps que no hi heu estat, i us decidíu a anar-hi un dia d'aquests, no garantim que no els conixeríeu. En efecte: la palpitació de cosa viva i autèntica d'abans s'ha convertit en un llampant de nou ric que fa indignar de valent.

Recordeu la Criolla d'anys enverna? Evocarem sempre amb enyorança aquelles palmeres d'un verd brut, que el sol artificial dels focus i de les bombetes, i el temps, havien empolsat amb fines palletes d'or vell, i havien descolorit fins a dotar-les d'un tronat i un polsós ric en una discreció simplement emocionant. Qui sap on para tot allò! Perquè a últims de l'estiu passat, els bàrbars feren irrupció a la Criolla. I sabeu com la deixaren? Així: a l'entrada, un porter galonat, tot ell engavanyat dins una levita verda impecable, tot ell aclaparat pel pes d'una gorra descomunat; un porter que si l'hagués vist un director de films alemany l'hauria contractat *ipso facto* per a actuar en un decorat representant un sumptuós *palace*, construït per algun Le Corbusier teüt de mentalitat quadrada; un porter imponent, en fi, que allunyava de la porta de la Criolla els poetes i el poble. A dintre, uns cambres vestits de verd de regadora, uns músics amb ulleres de carei i un negre amb smoking colonial, passejaven llur mi-

a la Criolla. Només hi anà la gent del barri. I el contrast entre tots aquells descaïnats i aquella sumptuositat desproporcionada, creà un desacord dels més desagradables. I cal convenir que fer reformes per tal que només les contempli el públic del districte, és un viatge per al qual no calien alforoges...

Afortunadament, no han tardat a adonar-se que havien fet un disbarat com una casa. I s'han apressat a tapar aquelles vergonyoses. Ho devien trobar fred tot allò. I darrerament ho han guarnit amb fanalets japonesos i uns grans fanals amb escenes del XVII sobre una imitació de pergami pintat, amb emparats de foretes d'anteller artificials i serralls de paper verd. Naturalment, tot això d'ara és un magnífic ferrigo-farrago, és la decoració més incoherent que us pugueu imaginar. Però no és el d'abans. És tota una altra cosa.

I al davant, què? A cal Sagristà, què? Us recordeu d'aquell Sagristà de deu anys enverna? Abans, aquest famós bar tenia tot l'aire d'un *saloon* de port anglès. Plafons ingenus a les parets, damunt els quals el pinzell tremolós d'algun decorador de diumenge havia traçat uns vapors d'estampa colonial i uns paisatges tropicals de caps de panses o d'havans. Més tard, tot allò tan ple de candor i de caràcter fou substituït per un groc insolent que envaïa les parets, damunt el qual un pintor traçat havia dibuixat unes fantasies xineses detestables.

I ara, els bàrbars hi han comès més malfetes. Ara bufen vents de refinament pel districte. I calia refinar tot allò. «Ja que malgrat el que el seu nom indica, no hi ha xinesos al nostre barri — deu haver pensat el nostre bon amic Antoni —, deixem-hi els que hi havia.» Però aquells, els del pintor massa traçat, eren massa ordinari. I ara bufen vents de refinament pel districte... I el nostre amic, després de batejar el seu local amb el nom de Wu-Li-Chang, ha encarregat a l'Opisso uns quants xinesos estil·lizats per a penjar-los a les parets com els quadros a un menjador. I el nostre artista ha anat a poar els seus xinesos estil·lizats en les estampes orientals dels antiquaris. I allà, a cal Sagristà, fan lliurament de les seves, il·luminats per la indispensable llum indirecta... Hem de confessar que aquestes reformes del Wu-Li-Chang han estat fetes amb més solta i més bon gust que les de la Criolla. Però volem dir que interessa gaire el bon gust en aquell barri?

Finalment, hem de dir que als amants de la poesia de les coses populars encara ens queda el públic. I tant el de la Criolla com el del Wu-Li-Chang és molt bo. Bonfissim. Tant que la plàstica, el color, el fum i els crits de la gentada que omple cada nit aquests dos locals ofega amb gran facilitat tota la vil escenografia.

SEBASTIÀ GASCH

TIVOLI
EXIT FORMIDABLE
de la nova obra mestra del genial
CHARLIE CHAPLIN (CHARLOT)
TIEMPOS MODERNOS
El film que cal veure més d'una vegada per a apreciar tots els seus valors

M.M.M. AVUI

EL AMADO DE LOS DIOS
EPISODIOS DE LA VIDA DE **MOZART**
LIANE HAID VICTORIA HOPPER
JOHN LODDER STEPHEN HAGGARD
EN COLABORACION CON EL INSTITUTO MOZART DE SALZBURG
ORQUESTA FILARMONICA DE LONDRES
MARYLAND
A.T.P. BRITISH FILMS DISTRIBUTORS BARNA.

Demà estrena DEL LEGÍTIM ORGULL M.G.M.
Clark GABLE Jean HARLOW William BEERY
MARES DE CHINA
Lewys STONE Ronald RUSSELL
FEMINA

COLISEUM Estrenarà el dilluns dia 16
UNA GRAN PRODUCCIÓ ANGLESA
George ARLISS
EL VAGABUNDO MILLONARIO
Una formidable sátira de la vida actual
Un cant a la llibertat, a l'aire i al sol, saturat de gràcia i humanitat

LES LLETRES

Els Llibres

Manuel de Montoliu, Goethe en la literatura catalana (La Revista) — Pere Coromines, Del meu comerç amb En Joan Maragall (La Revista)

Manuel de Montoliu ha assajat en aquest meritiu estudi *Goethe en la literatura catalana*, premiat en el Concurs del Comitè Hispano-Alemany de Barcelona, d'assenyalar a grans trets les lites cabdals de la influència del semidieu de Weimar damunt les nostres lletres, que val tant com dir que ha estudiat, sota la irradiació d'un nom, tots els moments essencials de la nostra renaixença literària. Fóra ridícul, naturalment, de voler posar aquesta renaixença sota l'advocació de qualsevol nom per preclar que sigui. De la presència de Goethe damunt molts dels nostres escriptors més significatius no serà lícit de treure'n més conseqüències que les estrictament necessàries. Voler incloure en una denominació massa limitada fets i homes provoca el risc d'empetir i desenfocar el problema. El lector caldrà que es fixi exactament en l'abast de les afirmacions contingudes en els assaigs d'aquest caràcter. En aquest assaig, i tenint en compte l'orientació excel·lent del seu autor, una fidelitat a les conclusions del llibre ja garanteix un judici ulterior proporcionat.

Potser convé d'advertir que en el cas de Goethe, tot i que sigui possible, com Montoliu ha fet, de trobar el seu rastre en Piferer, Milà i tants d'altres, una consciència exacta del seu rol i de la seva enorme significació en la cultura no la trobarem a casa nostra fins a Maragall. Abans, germanisme i goethianisme s'impliquen sense una idea precisa del valor transcendent que s'assignarà, en definitiva, a l'obra de Goethe. Les cites van acompanyades de les d'altres escriptors alemanys. És més aviat un entre molts, i no apareix, encara, amb aquella sol·ledat i puixança que avui, escament, sembla voltar la seva figura enorme. En Maragall, però, Goethe ja és un amor amb tota la seva exclusivitat. Montoliu ha sabut pintar-nos tota la vehemència i la significació d'aquest enamorament que s'inicià en els anys més tendres del poeta. El seu capítol destinat a Maragall, ultra ésser el més extens i meticulós, és el que arriba als centres més vius del problema.

És interessant d'observar les maneres diverses que informen la professió de fe goethiana dels dos escriptors catalans, Joan Maragall i Eugeni d'Ors, que han maldat més, segurament, per la seva difusió entre nosaltres. L'interès no es desprèn solament de l'exemplaritat de veure que dos escriptors, en tants sectors ideològics i temperamentals oposats, trobin en la figura vasta i completa del poeta alemany caïres on agafar-se, sinó també en el fet que aquestes maneres donarien la clau de la contextura espiritual més íntima d'un i altre. Seria un camí per arribar a explicar-nos els dos casos. Veurem tot el predomini de sentiment, d'entusiasme, deslligat en els seus comentaris, almenys d'un raonament que s'afanya a justificar-ho tot, que és consubstancial de les primeres topades, i adhoc de les últimes, de Maragall amb Goethe. Veurem, en canvi, tot el que hi ha de tria, de premeditació, de lloança, per tal com és una cosa que convé, en l'actitud de Xènius.

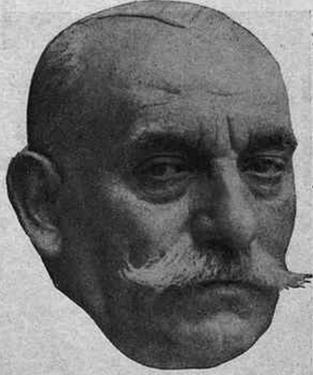
Potser aquests contrastos podrien ésser estudiats pel mateix Montoliu o qualsevol altre crític coratjós. De moment acontentem-nos d'aquestes pàgines que, si en conjunt no ponderen encara d'una manera definitiva la influència de Goethe en la nostra literatura, contenen ja prou d'encert perquè puguin ésser francament lloades.

***

Pere Coromines, apelegant uns treballs sobre Joan Maragall i la correspondència entre ells dos en el seu darrer llibre *Del meu comerç amb En Joan Maragall*, ha donat al lector català uns documents d'un interès extraordinari. No llegireu les pàgines sempre esquinçades d'emoció, motivada en fets i conceptes, uns i altres pròdigament escampats, sense encuniar-vos més i més en el contacte entre aquestes dues vides que circumstàncies espirituals i polítiques separaven, però que, enllà de totes les seves dis-

sensions, mantenien una mica de terra d'entesa on aferrar-se.

Els primers assaigs, *Elogi de Joan Maragall i Xènius a propòsit d'una representació de «Nausica»*, contenen comentaris de Pere Coromines a la figura i obra maragallianes. El primer és doblement interessant per tal com es refereix als esdeveniments que motivaren la seva amistat i a tot el que en

Pere Coromines

el transcurs de la vida els separava o ajuntava. Coromines parla de la influència exercida, damunt ell i altres de la seva generació, per la figura del poeta barceloní. Es feia amb un breviarí d'amor: els primers versos del poeta publicats, que reuniren uns amics de Maragall en l'avinentesa venturosa del seu casament. El viatge de nuvis de Coromines segueix, encara, els camins assenyalats en aquell poema *Nausica*, que recull, precisament, sensacions de viatge amb una rara des preocupació i fidelitat a les circumstàncies més materials. Tots aquells detalls són consignats per Coromines amb una gran devoció. Només d'aquestes pàgines fervoroses bandejariem alguna frase massa obviament intencionada o bé d'un regust catalanesc excessiu. Així, per exemple: «dispost a tornar en la seva ànima...». O bé: «Quan entrarem aquell vespre a L'Avenç no ens coneixiem.» I, en nota: «Materialment això no és exacte. Ens havíem vist i havíem enraonat moltes vegades a la impremta de L'Avenç, però certament no ens coneixíem.» Les cartes d'En Maragall aplegades, les trobareu també en el segon volum de l'*Epistolari* de les seves obres completes editades, ara mateix, pels seus fills. Acl, però, acompanyades de les de Coromines i amb unes notes explicatives justes, agafen tot el relleu. Opinions literàries — relleu encara aquella carta de Maragall datada a 22 de gener de 1902, tan noble i tan seva, on es descabdella la seva comprensió de l'art com a fruit d'un moment en el qual el dolor ja comença d'esdevenir record — i circumstàncies polítiques i incidents familiars. Les cartes creudes amb motiu de la baixa de Joan Maragall d'*El Poble Català* són d'un interès dramàtic excel·lent. La de Coromines, duríssima, s'endevina escrita entremig de la lluita esgotadora de tota serenitat. La de Maragall referma l'opinió dels qui creuen que el seu monarquisme és alguna cosa més que un esporàdic entusiasme contingut en *Les reials jornades*. No és, com observa bé Coromines, cap motiu de la política del moment, ni adhoc religiós, tot i que, és clar, tots ells podien predisposar aquell home tan marcat socialment, el que l'incita, en definitiva, a rompre la seva subscripció. Un comentari dur, impietós, dedicat a Leopold de Bèlgica en ocasió de la seva mort, és el que el fereix fins a l'extrem de fer-lo protestar d'una manera visible. El títex, la circumstància de referir-se a un mort, seran ingredients de la seva indignació. No dubteu, però, que la suggestió exercida per la reialesa, a la qual ell era extremament sensible, havia de dominar-lo fortament.

Moltes altres coses haurien d'ésser remarcades d'aquest interessantíssim volum. Entre elles, la darrera carta de Maragall, que ja traïx un desig de superar una actitud simplement partidista i que té, encara avui, una dolorosa actualitat. Desvetllar, de la manera que sigui, l'interès per fets i figures anteriors que han estat, també, força que ens duia on som, serà sempre una tasca profitosa. Per aquest motiu és fa tan estimable aquest darrer llibre de Pere Coromines.

JOAN TEIXIDOR

VARIETATS

Ossietsky, Premi Nobel?

Fa tres anys que el periodista alemany Karl von Ossietsky és presoner al camp de concentració de Papenburg Esterwegen.

No és autor de cap llibre, però moltes personalitats de tots els països i de totes les tendències han demanat que li fos concedit el Premi Nobel 1936. Darrerament, més de cent parlamentaris francesos i bon nombre d'universitaris han adreçat llur petició al Comitè Nobel.

Ossietsky no ha militat mai en cap partit, però sempre ha defensat la idea republicana i ha combatut els militaristes alemanys. Era un home solitari, de pocs amics, perquè temia, i amb raó, que li creessin lligams que travessin la seva activitat de polemista.

Ja en 1932 fou detingut, i, condemnat a divuit anys de presó per propaganda antimilitarista, aprofità el temps per a començar una biografia de Luter, que no pogué acabar. En 1933 fou detingut altre cop, i tancat a la fortalesa de Spandau, abans d'ésser dut a un camp de concentració. Intel·lectuals de tot el món, com Guglielmo Ferrero, Romain Rolland, la princesa Bibesco, Upton Sinclair, Heinrich Mann, Lévy Bruhl, etcètera, començaren a fer campanya perquè li fos atorgat el Premi Nobel. Rolland escrivia: «Aquest premi encara no ha tingut l'ocasió de coronar un apòstol de la pau que n'hagués estat fins al martiri. Ara se li presenta l'ocasió en la persona de l'heroic Ossietsky; esperem que l'aprofitarà.»

Geografia de Catalunya

Encara que l'estudi geogràfic de Catalunya no sigui dels més negligits, ans al contrari, la bibliografia d'aquest ram és extensíssima, feia molt de temps que es trobava a faltar una obra de caràcter general. En efecte, en aquest sentit, hom no podia disposar sinó de la vella obra publicada més de vint anys enrera sota la direcció de Carreras Candi, que ha prestat, no cal dir-ho, valuosos serveis, entre altres raons a manca d'altra cosa.

Avui, però, aquesta obra, si més no, ha envellit considerablement, no sols perquè molts aspectes dels llibres de geografia envellixen d'una manera inexorable, sinó també per les noves orientacions de la ciència geogràfica.

Aquesta manca d'una geografia general de Catalunya, que tant s'ha fet sentir, està a punt d'ésser obviada immediatament, car dintre pocs dies apareixerà el primer fascicle de l'obra que, sota la direcció de C. A. Jordana i redactada per un cos d'especialistes, publica la Llibreria Catalana.

Fóra prematur, com és natural, un judici de l'obra. De totes maneres, són una garantia el nom dels seus redactors i el primer fascicle de l'obra, que serà escament il·lustrada amb abundància, justifiquen per endavant el vot de confiança que li donem.

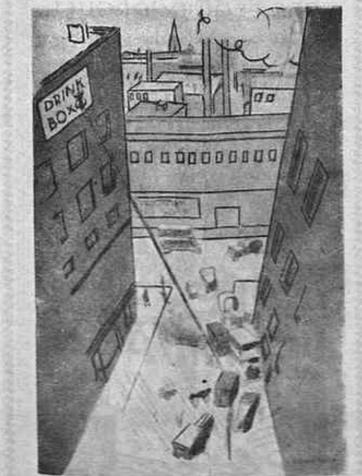

Abans de les eleccions. — El salut del candidat.

Després de les eleccions. — El salut dels electors.

(Ric et Rac, París)

SUPERSTICIO

Quan els xofers no volen passar sota les escales.

(London, Tailor)

LLETRES PORTUGUESES

Aquilino Ribeiro

Beira Alta, que s'estén a la riba del Mondego, encara és a l'altiplà castellà, que des del territori espanyol s'endinsa sense interrupció a Portugal. Hom no percep frontera, ni geològica, ni geogràfica; no hi ha un límit lingüístic, fonet-se els dialectes regionals: la casualitat artificiosa que separa dos països ibèrics s'evidencia d'una manera particular. A través d'aquest paisatge passa l'artèria de ferro que uneix Lisboa i Portugal a la resta d'Europa: l'express a Madrid i París.

Aquilino Ribeiro, que va néixer-hi fa prop de cinquanta anys, coneix molt bé aquest paisatge i aquesta línia. El seu esperit llatí,

la tendència moderna—essent el seu precursor i al mateix temps la seva figura més destacada—que bastants professors de literatura mediecs, vivents encara i que flueixen honorífics títols acadèmics. El més jove de tots tres és Ferreira de Castro que, a part d'altres notables obres, amb la novel·la *A Selva*, en la qual descriu la vida dels sagnadors de cautxú, es posà dignament a l'altura d'un Kipling o d'un Jack London.

El tercer és Aquilino Ribeiro. Entre tots ells, potser és el més purament poeta. Cap de les seves obres no és caracteritzada per una tendència, sense, naturalment, excloure una convicció ferma de l'autor.

Aquilino Ribeiro està casat, en segones noces, amb la filla del darrer president del règim democràtic portuguès, Bernardino Machado, que viu exiliat a Madrid. Això ja és indicatiu d'una situació. Malgrat tot, Ribeiro pot viure a Portugal, a despit de la seva francesa. En un interviu que fa poc concedí a Frédéric Lefèvre per a *Les Nouvelles littéraires*, confessà ésser partidari d'una intransigència i sinceritat que semblen increïbles considerant la situació del seu país. Vull citar algunes frases d'aquesta conversa:

«Pel que fa a mi, estic amb els qui treballen per abatre aquest sedient ordre social que només descansa en l'estupidesa humana. Estic contra tota dictadura. Què es pot esperar d'un país on els ciutadans es resignen a la pèrdua de llur llibertat? Les dictadures ens fan pagar car l'aparença d'ordre que es gloriogen d'assegurar. I segurament els pobles cantaran el dia en què tornaran al bell desordre constitucional.»

Alt, d'ulls clars, Aquilino Ribeiro sembla un home més del nord que no pas del confí sud-oest d'Europa. No obstant, en la regió de Beira es donen tipus així. La reduïda fertilitat de la terra educa els seus fills a ésser forts i, si són poetes, a ésser impetuoses.

En *Maria Benigna*, Ribeiro dibuixà una de les seves figures més saues, una figura que s'alça per damunt dels personatges de les novel·les portugueses—que sempre són una mica malencòniques i sentimentals i no deixen de recordar el *fado*—, i ateny una autèntica tragicitat. Presa pel destí, aquesta figura adquireix grandesa i valor universal en el quadro de la petita pàtria de Beira Alta (que és també la pàtria de l'antípoda de Ribeiro, del dictador Salazar Oliveira).

I el poeta descriu aquesta terra de la següent manera: «Roques, penyes, escampades per les tempestades en les costes dels turons; prats ressecats de massa sol, on a la primavera germinen amb pena les estrelles rosades de les gencianes, aquells prats esterils sobre els quals roden, agils com gaseles, les cabres; boscos de pins, inclinats cap a l'est com ramats en marxa; vells camins, interromputs per caus de guineu que semblen trampes; siluetes de ruïnes de fortaleses i de convents dibuixades en l'horitzó; una terra pobre, l'exigua fertilitat de la qual és aprofitada fins a l'extrem—una sonata salvatge i malencònica, trista i sense esperança. Aquí pot néixer un sant, però un sant amb voluntat de vida positiva, ferma, clara: així és Beira Alta.»

Es comprén que un home que ha sortit d'aquest paisatge pregoni la seva veu i la del seu poble. Es comprén que consideri que aquesta veu és el bé més valuós del seu país, i en dedueixi el dret a la independència portuguesa—una mentalitat que acosta Ribeiro, a despit de l'afinitat del paisatge de Beira Alta amb el castellà, més a Catalunya que a Castella i el fa ésser escèptic respecte als castellans.

A més de *Maria Benigna*, vull esmentar de Ribeiro *Via sinuosa*, *Filhas de Babylonia*, *Terra de Demo* i *O homem que matou o diabo*, novel·la històrica d'un home que matà el diable, de l'home que va córrer per terres de Castella, de Navarra, a través de tot França, amb l'únic fi de llançar-se a París als peus d'una estàtua.

I vull esmentar també dos volums seus que parlen de França i d'Alemanya. Els francesos que hagin llegit l'un i els alemanys que hagin llegit l'altre no tenen gaires raons per alegrar-se. Ribeiro, endemés d'haver residit a París, ha viscut a Alemanya, ja que, casat per primera vegada amb una alemanya, habità a Parchim, en la província de Mecklenburg. Va conèixer França quan havia guanyat, va conèixer Alemanya derrotada. Ha observat i descrit el vencedor i el vençut amb el mateix escèpticisme, amb el mateix pessimisme i la mateixa amargor, amb una imparcialitat augmentada encara, en sentit poètic, per la seva incredulitat respecte a la humanitat, que Ribeiro coneix i menysprea. Recorda Jean Giraudoux, en l'obra del qual *La guerra de Troia no tindrà lloc*, els dos homes que volen evitar la guerra sabent, amb tot, que aquesta no pot ésser extirpada, com l'home no pot ésser exterminat. Aquesta mateixa incredulitat és la de Ribeiro. I malgrat això lluita, i probablement lluitarà fins al darrer dia de la seva vida.

W. M. ULLMANN

GUTENBERG, S. A.

Fàbrica de maquinària per a les Arts Gràfiques

Nàpols, 215 - Telèfon 55723 BARCELONA

EL DIA 25 D'AQUEST MES, SORTIRÀ EL PRIMER FASCICLE DE LA NOVA

Geografia de Catalunya

al preu especial de Ptes. 2'50, establert per un curt termini

«Aquesta GEOGRAFIA DE CATALUNYA, partint d'una sòlida documentació científica no vol ésser una obra dirigida tan sols als estudiosos o als especialitzats; voldria atreure l'interès de tots els catalans. Tenim geògrafs de forta i reconeguda vàlua científica, però el que encara no teníem era una Geografia extensa, moderna, popular, il·lustrada, que doni al nostre poble un coneixement complet i suggeridor de Catalunya.»

(Del pròleg de Carles Pi Sunyer)

FITO CAMISER ESPECIALISTA EXIT EN LA MIDA JAUME I, 41 Telèfon 41655

LES ARTS I ELS ARTISTES

Les Exposicions

Josep Granyer

Després de tres anys de no manifestar-se més que en col·lectivats, l'escultor Granyer ha exposat onze obres a can Busquets. L'exposició obeeix a les dues tendències amb les quals sempre se'n ha mostrat l'autor. La del tipus bibelotes, en la qual Gra-

a casa nostra. Ara caldrà esperar els fruits de l'assimilació del nostre paisatge, de la qual pot assegurar-se que esdevindrà magnífica si prenem com a punt de partida les mostres que en l'actual exposició hi ha vinculat i la garantia, patentitzada per la seva intel·ligència, que no es veuran ressentits per aquelles falsedats de què hem parlat.

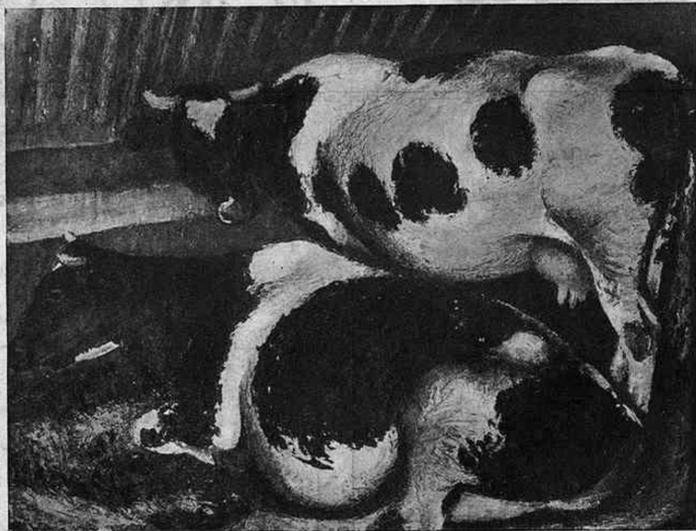

Albert Junyent — Els flamencs de Vincennes

nyer reix magníficament, i l'expressada per una recerca formal, en la qual també en aquesta ocasió ha triomfat. De la primera cal retreure el *Cavallista* i les *Tres notes*. Són obres d'un gust i d'una sensibilitat depuradíssims, realitzades amb un alt sentit del decoratiu i emergides d'un personal concepte de la gràcia que, com sempre, es tradueixen en peces de qualitat inimitable.

Iu Pascual

El nostre país està tan mancat de l'exercici de les tècniques artístiques, que forçosament, cada vegada que en veiem una interpretació, hem de fer-ne un gran plat. Iu Pascual, amb la seva exposició de quaranta monotips, no ha compromès per a res el seu nom ni la seva carrera; ben al revés,

Miquel Villà — Vaques

En les dues on Granyer s'ha preocupat de fer avançar damunt totes les altres virtuts els dictats clàssics de l'escultura, ha reeixit plenament en diversos dels caps exposats, comptant entre ells el numerat amb el 5, *Maternitat*, que és un bell espécimen de composició i de tractat d'ofici. Ostensiblement decantant cap a la hieràtica, remarquem l'*Acrobata*. En conjunt, doncs, Granyer ha excel·lit esplèndidament i des d'aquesta exposició hem pogut constatar un considerable augment de valors pel que es refereix a la tendència escultòrica que hem deixat en el segon apartat.

Albert Junyent

Amb la mateixa separació temporal que Granyer, Albert Junyent, també formant equip amb ell com aleshores, exposa a la Sala Busquets.

Una vintena de teles expliquen les inquietuds i les experiències de tot aquest temps i sobretot una cosa que remarquem sincerament: l'ampliació del fons pictòric de l'artista. No ha canviat res essencial en Junyent. El criteri artístic continua abraçat amb la mateixa línia que ja aleshores tenia traçada. Però sí és diferent l'abundància del que en diríem l'antiespecialisme. El pintor, encarat a la diversitat còsmica, reix arreu. El nord i el sud i l'esperit local hi són transplantats a una mateixa marxa, amb una mateixa idíl·lica fusió amb els elements inspiratius, concedint a les característiques particulars la seva legítima importància i a les característiques totals la justíssima salsa de l'ambient.

Aquest anar d'*Els flamencs de Vincennes* a la *Fira de Gràcia*, passant per la panoràmica de Tossa i els detalls del Sena a Normandia, equivalen a sengles problemes de penetració que al seu torn emancipen l'artista del perill de les falses assimilacions d'una cosa determinada i per a la qual cosa són necessàries unes especials disposicions de pintor que Junyent ha demostrat posseir fent prevaler en les seves teles els trets decisius sense els quals esdevindrien gratuïts. Sembla que Junyent està disposat a restar

l'ha engrandit situant-se en aquell pla de pintor gairebé desaparegut, per al qual el coneixement de tots els oficis no representava cap secret.

Pot haver-hi part de públic que, seduït pel caràcter definitiu de l'oli, es cregui defraudat davant els monotips de Pascual.

Repetim el que hem dit en començar. I afegim que les qualitats i la netedat tècnica aconseguides, junt amb l'aplicació íntegra de l'esperit paisatgístic de Pascual, fan d'aquesta una exposició que si bé no assolix la intensitat i valor que altrament pendria, és absolutament remarcable i digna d'ésser recordada per tots els amics de les diverses pràctiques derivades de la pintura.

Miquel Villà

L'absència de temes obertament literaris en la pintura que Miquel Villà ha exposat a les Galeries Syra ha millorat sensiblement el conjunt. Ratifiquem el que dèiem l'any passat quan retrèiem aquell pòsit sentimental que hem de creure que només temporalment s'aferrà en l'esperit de Villà. Sense la coacció d'haver de jutjar una pintura sota l'advocació d'un patró equivocat, l'obra de Villà ha pres una volada considerable i si bé és cert que tot al llarg de la gran quantitat de teles exhibides n'hi ha que no responen a aquell estat, la majoria hi està inscrita.

Les obres exposades a la sala central de la galeria són de les més excel·lents que ha creat. Tant els tramuntats de fruites com el carrer de Masnou que centra aquest fragment de l'exposició, representen altres tants encerts, particularment la darrera, en la qual hi ha abocats tots els ressorts i tota l'emoció de la típica manera del pintor.

També en la sala del fons hi resideixen esplèndides teles, tals com les *Dues vaques*, *El corral de bens*, *La sardina*, *La pluja*... Creiem que aquestes quatre poden representar per a l'autor el moment magnífic per excel·lència. A remarcar solemnement la plena conquesta del subjecte en si i dels factors d'ambient general.

ENRIC F. GUAL

PROJECTOR

El centenar de Fantin-Latour

La ciutat de Grenoble està enllestint el programa de festes que es celebraran per tal d'homenatjar la memòria de Fantin-Latour en la data del centenari de la seva naixença.

Reacció contra el Louvre

Segueixen a França els agres comentaris per a l'actual existència del cèlebre museu que s'iniciaren amb un gran acord aleshores de la mala restauració del Rembrandt.

Darrerament ha estat *Marianne*, que entre altres coses defectuoses ha trobat, per exemple: el mal estat dels parquets, la pols acumulada pertot arreu, la brutícia a tots els vidres, descuit general, el lamentable estat del llegat Chauchard amb els seus *Millet craquelés*, els *Diaz bituminosos*, els *Rousseau enfosquits*...

No seria estrany que aquesta seriosa ofensiva acabés amb un èxit total. Pel nostre cantó podem refermar el que diu *Marianne* respecte a una arbitrarietat de fa qual també hem estat víctimes i que és la següent: després de l'exposició d'art flamenc, ha quedat latent a París un desig de veure aquells mestres que el museu posseïx. Cal convenir que hi ha molta gent que només pot acudir-hi els diumenges; doncs bé, els diumenges la sala de flamencs del Louvre està tancada al públic.

La col·lecció completa de MIRADOR pot consultar-se a l'Arxiu Històric de la Ciutat (Casa de l'Ardiaca)

Galerias d'Art

SYRA

PRESENTS D'ART I QUALITAT
BODES, FESTES ONOMÀTIQUES, BATEIGS, ETC

MIQUEL VILLÀ (pintura)

Diputació, 262 Telèfon 18710

BUSQUETS

MOBLES

OBJECTES D'ART I DE FANTASIA

ALBERT JUNYENT (pintura)

JOSEP GRANYER (escultor)

Passeig de Gràcia, 36

SALA PARÉS

EXPOSICIO I VENDA
D'ANTIGUITATS

EXPOSICIO DE

IOAQUIM MIR

Inauguració dissabte

SALA GASPÀR

Consell de Cent, 323

(entre Rambla de Catalunya i Balma)

MARCS - GRAVATS - MIRALLS I MOTLLURES

J. MEIFREN

(pintura)

La Pinacoteca

MARCS I GRAVATS

IVO PASCUAL

(monotips)

Passeig de Gràcia, 34

SALA BARCINO

V. GARCIA SIMÓN

MARCS, GRAVATS, MOTLLURES

RÀFOLS

(pintura)

Passeig de Gràcia, 19. Tel. 15677

Pere Soulere, escultor

Resseguint el panorama de les nostres activitats artístiques, veiem que cada dia sorgeixen nous noms de les diverses galeries de la nostra ciutat. No gosaríem assenyalar aquestes múltiples exposicions com una florida esponosa de qualitat artística. Més aviat ens decantaríem a denunciar les impaciències incontrolades d'una joventut que

Pere Soulere — Noia asseguda

vol arribar aviat com si fos un equip esportiu i només veiem que intents prematurs. La nostra època s'ho porta; els *istes* engalipadors han proclamat un art ple de síntesi, arcaïtzant i primari. En la pintura dita de cavallet han entrat aquests corrents i per l'art de la pintura classicitzant aquestes modes han estroncat el lliure curs de molts artistes. Aviat serà hora de fer un cop d'ull retrospectiu i veure què pot quedar de tantes exploracions fetes en els dominis de la bellesa per gent inhàbil, autodidactes dilettants i creadors de monstres.

Pel cas concret que ens ocupa avui, podem ben bé estar-nos de parlar de pintura, però serveix de fons per destacar que en aquest lliure faciós i anecdòtic de la pintura moderna (i això dit sempre objectivament) no ha succeït en l'escultura, els creadors de la qual són una categoria de gent que sap de què va. Aquesta precisió és per aclarir que, en escultura, la més rudimentària posició creadora imposa una disciplina i un coneixement previ d'allò que hom té entre mans.

L'escultor Pere Soulere va donar-se a conèixer dins el nostre moviment artístic en l'Exposició de Primavera de 1933. Va ésser amb una obra ferma i ben resolta, la qual va destacar-se per ella sola sense cap intervenció interessada. Remarcat aquest detall, hem d'afegir que el jurat es trobà en aquella obra amb els factors imponderables dels valors consagrats i no comptava amb una assignació adient al valor intrínsec de l'obra. Va intervenir l'escultor Marès i, amb una generosa comprensió, va concedir-li particularment un premi d'estímul, fet del qual parlà la nostra premsa.

No és cosa de cada dia assenyalar l'obra d'un anònim perquè tingui una distinció en una exposició; és l'obra pacient i ben feta el que compta i el que fa que un nom transcendeixi de cara al públic. Pere Soulere, en aquest sentit, té una garantia en totes les obres que han sortit de la seva mà. L'obra ben feta, resolta amb tot el respecte que imposen les peces cabdals de l'art clàssic museístic. Aquesta adjectivació nostra no és pas per filiar l'artista de què parlem darrera cap nom il·lustre, sinó per posar-lo dintre la categoria d'inspiració que han seguit tots els escultors del món que han deixat rastre. No volem jutjar-li les obres actuals posant-li un límit de ponderació; estem interessats a fer totes les reserves que calgui davant tota obra que tingui una tendència personalista, però la *Noia asseguda* que reportem us evocarà de seguida la clara i mítica bellesa dels bons models de tots els temps.

L'artista escultor no pot prodigar-se en la mateixa mesura que ho fa un pintor; això ho sabem tots. És amb l'emoció de responsabilitat que basteja la pròpia obra. Després ve el singularitzar-se amb les característiques més cares a la pròpia afeció, fins arribar a consolidar una personalitat definitiva.

L'escultor Pere Soulere, que avui presentem en aquestes planes, representa entre els joves una valor. Té un bon coixí d'estudis i de disciplina que el rellevaran de moltes vacil·lacions que han frustrat la carrera de molts artistes a mig camí de la seva ruta ascensional.

Nosaltres hi tenim tota la fe i ens atrievim a anunciar que d'ací uns quants anys, tranquil·lament, exhaurim aquestes notes i podrem contemplar a través dels anys l'obra de Pere Soulere que té tots els bons atributs per a ésser perdurable.

MIQUEL CLIVILLE

El "Père" Corot

El públic, amb una certa decepció de la pintura «moderna», ha redescobert Corot, del qual es celebra una gran exposició al Museu de l'Orangerie.

La vida de Corot fou llarga, car nasqué el 28 de juliol de 1796 i morí el 23 de febrer de 1875. Treballà tota la vida, però la glòria i la fortuna no li vingueren fins ben tard. No pogué mai obtenir la medalla d'honor al Saló i fins als seixanta anys no vengué un quadre per deu mil francs. Ara, després de la seva mort, les seves obres han assolit preus altíssims. Jutgeu: *La Forêt de Vise-Adam*, comprat a 330.000 francs en 1894 per Chauchard; *Le Lac de Garde*, 231.000, en 1902; *La Solitude*, 350 mil, en 1912; *la Danse au bord du lac*, 310.000; *Souvenirs d'Italie*, 220.000; *Les Baigneuses*, 210.000; *Orphée et Eurydice*, 376.000, en 1913, a Nova York, etc.

Era un home ingenu, d'ànima límpida, en estat angèlic. «Pinto com els ocells canten», havia dit.

«Consciència, confiança en si, perseverança. Armat així, les dues coses que em semblen més importants són l'estudi sever del dibuix i dels valors.»

Era un home sense teories, creient, com Renoir, que la pintura és primer que res un treball manual i cal fer-lo com a bon obrer. No tenia necessitats, ni vanitat. Es conta d'ell que una vegada un col·leccionista li ensenyà un fals Corot. «Espereu; dintre una hora serà autèntic», va dir-li el pintor, agafant els pinzells.

En un recent estudi, Paul Jamot analitza la paleta de Corot i remarca que hi dominen, gairebé sempre, com en Le Nain, com en Manet, els blancs, els blaus, els grisos i els negres. «Quan els nostres pintors s'aventuren a usar el vermell, no és quasi mai un vermell de colorista que té la seva part en un concert de colors. La nota és isolada, com si caigués del cel. Tal la boina vermella del pescador que Corot ha instal·lat tantes vegades sota el fullatge gris dels salzes.»

Si la memòria no ens falla, a MIRADOR mateix s'ha contat una anècdota de marchand. A la rebotiga d'un, un client diu que ha trobat un Corot, un bon Corot, un

auténtic Corot, per pocs francs, en el graner d'una masia.

—Serà falsificat— diu el marchand (hi ha, en efecte, milers de falsos Corot).

—Us asseguro que no. Ja sabeu que hi entenc; és autèntic.

—Doncs no serà gaire bo.

—Bo de debò, Un Corot dels millors.

Mireu: hi ha uns arbres, un estany al mig, amb una barca.

El marchand es va interessar per la descripció.

—Hi ha un home a la barca?

—Sí, un home amb una gorra al cap...

—Una gorra com de pescador, amb una borla?

—Sí, amb una borla.

—I de quin color és la borla?

—Vermella.

—Vermella? Doncs és veritat, heu comprat un bon Corot!

***

Encara que no tingui res a veure amb la pintura, com a nota curiosa, citem un detall biogràfic del gran pintor.

Corot, que fins als vint-i-sis anys havia estat dependent en una botiga de robes, és l'inventor d'un truc comercial extensísim que encara es practica. Un dia que un botiguer amic seu li féu saber que venia a 4 francs una roba tota de llana que pertot valia almenys 5 francs, Corot li suggerí: —Rebaixeu-la encara cinc cèntims i anuncieu-la a 3'95, però amb el 3 ben gros i el 95 ben petit...

—Fes el favor de perdre el vici d'escripte a les mans!

(Vendémiaire, París)

Societat Espanyola de Carbur Metàl·lics

Correu: Apartat 190
Telèg: "Carburor"

BARCELONA
Malloca, 232

Telèfon 75015

CARBUR DE CALCI; Fàbriques a Berga (Barcelona) i Corcubion (Corunya) :: OXIGEN 99 % DE PURESA, Fàbriques a Barcelona, València i Còrdova :: ACETILEN DISSOLT, Fàbriques a Barcelona, Madrid, València i Còrdova :: FERRO MANGANES i FERRO SILICI :: SOCARRIMAT i SECAT de fils i peces de seda, cotó i altres teixits :: CALEFACCIO INDUSTRIAL de laboratoris i domèstica :: GENERADORS, BU FADORS, MANOMETRES, materials d'aportació per la SOLDADURA AUTOGENA

PRESSUPOSTOS ESTUDIS CONSULTES I ASSAIGS GRATIS

La Música i la Ràdio

L'Any Mil

(Ve de la pàgina 1)

Els creients que fins ara es miren esperant l'hora, més estranyats que no passi res que no pas que el món no s'enfonsi, en oír el cant d'aquells galls que el dia de Nadal no es van menjar, com cada any, perquè no estaven per festes, i que ara canten als galliners com cada dia, acostumats a creure en miracles, els sembla que el miracle més gran que hom pot concebre és que no passi res. La sageta que l'arc de l'aurora ha tirat a la superstitió els fereix com l'estranyesa.

L'Orient és or; és foc; ja el sol despunta!

diu el poeta català.

En aquell instant, en un tancar i obrir d'ulls, els infants tornen a ésser infants; els joves, joves; els vells, vells; els sans, sans, i els malalts, malalts.

Els qui en un moment es van ajuntar a l'hora de la mort, ara es separen a l'hora de la vida. Els malalts que aquella nit van morir, a l'endemà a l'hora de l'enterrament, en lloc d'ésser l'espantall de la mort, eren la senyera de la vida.

Aquella alba cantada pel nostre Guimerà, al so del cant dels galls de Nadal i de Cap d'Any, sense que ningú ho digués ni ho pensés, va ésser per Europa el primer toc de clarí sord contra la tradició jueva. Aquella superstitió s'esvaïa amb una ratlla de llum a l'horitzó. Si la posta de sol i la nit havia estat la més tràgica del cristianisme, la sortida de sol del primer dia de l'any rooi esvaïa amb un buf d'oreig, com si fos la rosada, la superstitió teixida per Europa durant mil anys. Un instant bastava per desfer una visió mil·lenària. Era la primera vegada que a Europa gegada per Israel li podia caure la bena dels ulls. És cert que la superstitió jueva no va caure, però també és cert que aquell sol cantat per l'Angel Guimerà li va tirar, com un caçador, a la matinada, la primera escopetada i des d'aleshores va tenir un perdigó a l'ala.

Després de tants anuncis apocalíptics de la fi del món i del judici final, veure que no es movia res i que no s'oïa ni un trist toc de trompeta, per força tenia de fer trontollar tot l'edifici coronat per l'Apocalipsi, posta de sol de la Bíblia que més que el poema de la caiguda de la tarda, és un himne a l'estrella del matí.

FRANCESC PUJOLS

—Treballa, treballa... Quan siguis gran trobaràs la recompensa.
—I per què no de seguida?
(Gringoire, Paris)

—Perdona, noia; el metge m'ha entretingut.
(Marianne, Paris)

El pròxim festival de la S. I. M. C. ELS CONCERTS

En la imminència del festival de la Societat Internacional de Música Contemporània, hem cregut del major interès obtenir algunes informacions del seu inafadigable organitzador, el mestre Robert Gerhard. En efecte, ell és, no solament un dels membres més prestigiosos de la Societat, sinó també un dels qui més han treballat perquè aquest festival fos celebrat a Barcelona.

Robert Gerhard, malgrat la feina que l'a-

primera vegada, el prestigiós violinista americà Louis Krasner. Quant al *Wozzeck*, és una de les òperes modernes més interessants. Alegre i riallera, però escrita dins un estil molt precís, ha estat, d'ençà del *Cavaller de la Rosa*, de Richard Strauss, l'òpera alemanya que ha obtingut més èxit, no solament de crítica, sinó de públic.

En aquest mateix concert seran donats també alguns fragments d'una altra òpera,

Francesc Costa al Palau de la Música Catalana

No hem acabat mai d'entendre el perquè de l'allunyament en què Francesc Costa viu respecte al seu devotíssim públic. Un concert a l'any, i encara moltes vegades diferit a dues o tres repeses, és tot el que en podem obtenir. I tant com ens convidaria sentir-lo sovint, per a conservar la fe en els

valdi sobretot. I en totes les obres i en cada moment triomfa, tornem-ho a dir, Francesc Costa.

Pierre Fournier a Música "da Camera"

La darrera sessió de l'Associació de Música da Camera anà confiada a aquest violoncellista francès, ja conegut avantatjament del nostre públic amb motiu de la seva actuació, no fa pas molt temps, amb l'Orquestra Pau Casals. Fournier té, com a qualitat predominant, la de la sonoritat. El seu violoncel canta sempre amb el millor dels timbres. El mecanisme és, així mateix, segur i net.

Executà un programa bastant variat, on figuraven des de Frescobaldi fins a Nin, passant per Boccherini i Francoeur, per Beethoven, per Weber i per Rimski-Korsakof. Per cert, per què, si ja tothom s'ha après de memòria la *Cançó Índia*, venir-nos ara amb una cosa que sense acabar-ho d'ésser s'hi assembla tant com aquell *Himne al Sol*? Amb una sola d'aquestes obres, que es podria escollir d'una vegada per a totes, n'hi hauria prou per donar als programes aquell punt de caramell que, pel que sembla, és indispensable als paladars dels nostres fil·harmònics. De tota manera, la inclusió de l'*Himne al Sol* no implica necessàriament cap restricció als elogis que hem fet de

Francesc Costa

nostres més alts valors musicals, i no perdre l'esperança que augmentin!

En canvi, val a dir-ho, una vegada en presència del públic, Francesc Costa és generós. No solament no defrauda ni un instant les més optimistes esperances, amb el seu joc pur, la seva exquisida sonoritat i el seu perfecte mecanisme, sinó que compon uns programes interessantíssims, i no es fa pregar gens, a més, per a ampliar-los amb tres, quatre i fins de vegades cinc obres fora del compte.

El diumenge passat, per exemple (tristos de nosaltres, que no en podem citar cap més, si no és d'ara fa un any!), Costa ens va donar un programa magnífic. Hi havia una *Sonata* de Mozart, un *Concert* de Vivaldi i un de Tartini, en representació dels clàssics setecentistes; una *Sonata* de Darius Milhaud, que era l'obra més moderna del programa, tot i no ésser-ho pas excessiva-

Pierre Fournier

ment ni per la data (1911) ni per l'estil (impressionista), més les acostumades obres de virtuosisme: *La fille aux cheveux de lin* de Debussy, la *Berceuse* de Fauré, etc.; més, encara, els extres: la incomparable *Aria* de Bach, el *Moment Musical* (aquell de sempre) de Schubert, un *Vals* de Brahms, un *Liebeslied* de Kreisler, i una obra de Joaquim Nin. De tots aquests autors, decididament, triomfaren els clàssics, Mozart i Vi-

El cartell del festival de la S. I. M. C.

clàpara aquests dies, es presta de bon grat a la nostra pretensió. I, en el seu departament de Música Moderna de la Biblioteca de Catalunya, entre una audiència a un visitant il·lustre i una conversa telefònica, ens explica, amb entusiasme, quina serà la importància d'aquests concerts.

En primer lloc, ens diu, hi ha l'element que no té preu: la descoberta de nous valors. Els jurats d'aquests festivals, nomenats segons el més pur sistema democràtic per les delegacions nacionals, actuen sempre seguint un criteri d'escrupolosa selecció. Les obres elegides per a figurar en els programes han d'ésser, abans que res, manifestacions d'una personalitat original i d'una tendència innovadora. És a dir que els treballs dels «bons alumnes», que es limiten a repetir les fórmules ja conegudes, són implacablement bandejats. Això vol dir, en principi, que cada festival ha de comportar revelacions de nous autors: en els noms desconeguts, doncs, és on resideix el major interès. D'aquests noms, naturalment, n'hi ha molts; hem d'esperar, donada la competència del jurat, que l'expectació que desparten quedarà ben justificada.

Després, hi ha els noms d'autors ja reconeguts; d'aquells autors, precisament, que tracen les directrius dins les quals evoluciona la música actual. D'aquests cal esmentar en primer lloc el malaguanyat Alban Berg, el compositor vienès desaparegut ara fa uns mesos. En el primer concert d'orquestra d'aquest festival, una part serà dedicada a la seva memòria. Hi seran executats un *Concert per a violí*, i uns fragments de l'òpera *Wozzeck*. El *Concert per a violí*, que és la darrera producció de Berg, podria anomenar-se més aviat un *Requiem*, ja que l'autor l'escriu sota la dolorosa impressió que li havia causat la mort d'una noia amiga, i hi deixà expressada tota la profunditat de la seva pena. L'executarà, per

la delegació oficial d'Alemanya a la S. I. M. C. es va retirar per raons polítiques. Ens referim a Edmond von Borck, conegut ja avantatjament per la seva participació en dos altres festivals de la Societat.

Figura també en els programes una altra obra considerable: el *Cinquè quartet* de Béla Bartók, que ha estat estrenat recentment a Budapest i ha obtingut des del primer moment un acolliment entusiasta. No hi ha dubte que els barcelonins, que ja altres vegades han donat proves de com apreciaven aquest autor, principalment amb motiu de les audicions del seu *Quartet* n.º 1, sabran assaborir aquesta nova obra.

Hi ha després, en representació de la moderna escola francesa, la *Quarta Simfonia* de Roussel, hi ha un concert per a violí i orquestra de Szymanowski, el compositor polonès del qual Rubinstein ens ha donat recentment alguna obra. Però l'enuciació de noms tan prestigiosos ja basta per a avui. Ara cal remarcar, afegeix Gerhard, la importància donada a la música catalana i espanyola: en els programes oficials figuren quatre compositors catalans: el propi Gerhard, amb *Ariel*, música per a un ballet de Joan Miró; Josep Maria Ruera, que presenta tres *Moviments Simfònics*; Ricard Lamote de Grignon, amb una llegenda simfònica sobre el poema de Sagarra *Joan de l'Os*; i Manuel Blancafort, de qui sentirem tres peces per a piano. Com a representants de l'escola espanyola hi ha Rodolfo Halffter, amb uns fragments de *Don Lindo de Almeria*, i Federico Elizalde, que presenta una simfonia amb piano concertant. Podem avançar, a més, que en un concert extraordinari de música espanyola que serà ofert als nostres visitants estrangers amb motiu del Festival, seran estranys — després de més de quaranta anys que foren escrits — alguns fragments del poema de Pedrell *El comte l'Arnau*.

Un altre punt interessant és la participació d'artistes solistes en l'execució d'algunes d'aquestes obres. Sembla segur que podem comptar, a més del violinista Louis Krasner, que interpretarà el concert de Berg, amb el violinista Stefan Frenkel, que executarà el de Szymanowski; els pianistes Leopoldo Querol i Walter Frey, que participaran respectivament en la interpretació dels concerts d'Elizalde i de Frank Martin, i la cantant Concepció Badia d'Agustí, ja qual pendrà part, principalment, en la interpretació del poema de Felip Pedrell.

Però amb tot això hem fet un descobriment: que Robert Gerhard és una mina d'informació i que no es fa pregar gens per comunicar-la. Un altre dia hi tornarem, doncs.

J. PETIT

cuando el dolor le atenaza

dificultándole los movimientos, es que los cristales de ácido úrico sin oxidar se han incrustado en sus tendones, músculos y articulaciones. Debe V. disolverlos y eliminarlos tomando con regularidad el Urodonal que al provocar un enérgico drenaje de los ácidos de la sangre, destruye las acumulaciones de residuos tóxicos poniendo fin a todos los dolores y molestias de origen reumático.

URODONAL cura el reuma porque disuelve el ácido úrico

JAUME I, 11 Telèfon 41655

PER A FOTOGRAVATS, LA CASA
ANTONI MARTI
Màxima rapidesa □ Màxima qualitat
AVINYÓ, 19, pral. : Telèfon 17047 : BARCELONA

EL DOLOR ENVELLEIX

Quina mala cara té!, ens diuen quan algun dolor, de cap, de queixal, neuràlgia, etc., ens turmenta. Ens sentim incapaços per a tot, el sofriment treu les ganes de viure i dona al nostre rostre aquella expressió de pesar que ens fa semblar més vells. Afortunadament, basten una o dues tauletes de CAFIASPIRINA per a treure el dolor més fort en pocs moments

Cafiaspirina
EL PRODUCTE DE CONFIANÇA